Doğan Kardeş İçin:
Yalçın Emiroğlu'ndan Kitap Kapakları

Sergi: 9 Şubat - 3 Mart 2007

Sermet Çifter Salonu

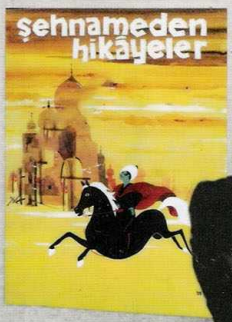

Koç UniCredit

YapıKredi
Kültür Sanat Yayıncılık

Doğan Kardeş İçin:
Yalçın Emiroğlu'ndan Kitap Kapakları

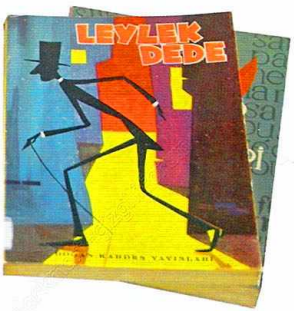

Yapı Kredi Yayınları - 2452
Sergi Kitabı
ISBN 978-975-08-1192-0

Doğan Kardeş İçin:
Yalçın Emiroğlu'ndan Kitap Kapakları

Kitap Editörü:
Selahattin Özpalabıyıklar

Grafik Tasarım:
Yeşim Balaban

Baskı:
Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
Yenibosna
1. Baskı: İstanbul, Şubat 2007

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2007
Sertifika No: 12066-34-003513

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Tic. ve San. A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi, No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel.: (0212) 252 47 00 (pbx) - Faks: (0212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta:ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://yky.estore.com.tr
http://alisveris.yapikredi.com.tr
http://www.yapikredi.com.tr

Bu sergi kitabı, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş. tarafından, 9 Şubat - 3 Mart 2007 tarihleri arasında Yapı Kredi Sermet Çifter Salonu'nda açılan *Doğan Kardeş İçin: Yalçın Emiroğlu'ndan Kitap Kapakları* sergisi dolayısıyla, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. için hazırlanmıştır.

Doğan Kardeş İçin:
Yalçın Emiroğlu'ndan Kitap Kapakları

Koç UniCredit
YapıKredi
Kültür Sanat Yayıncılık
YKY

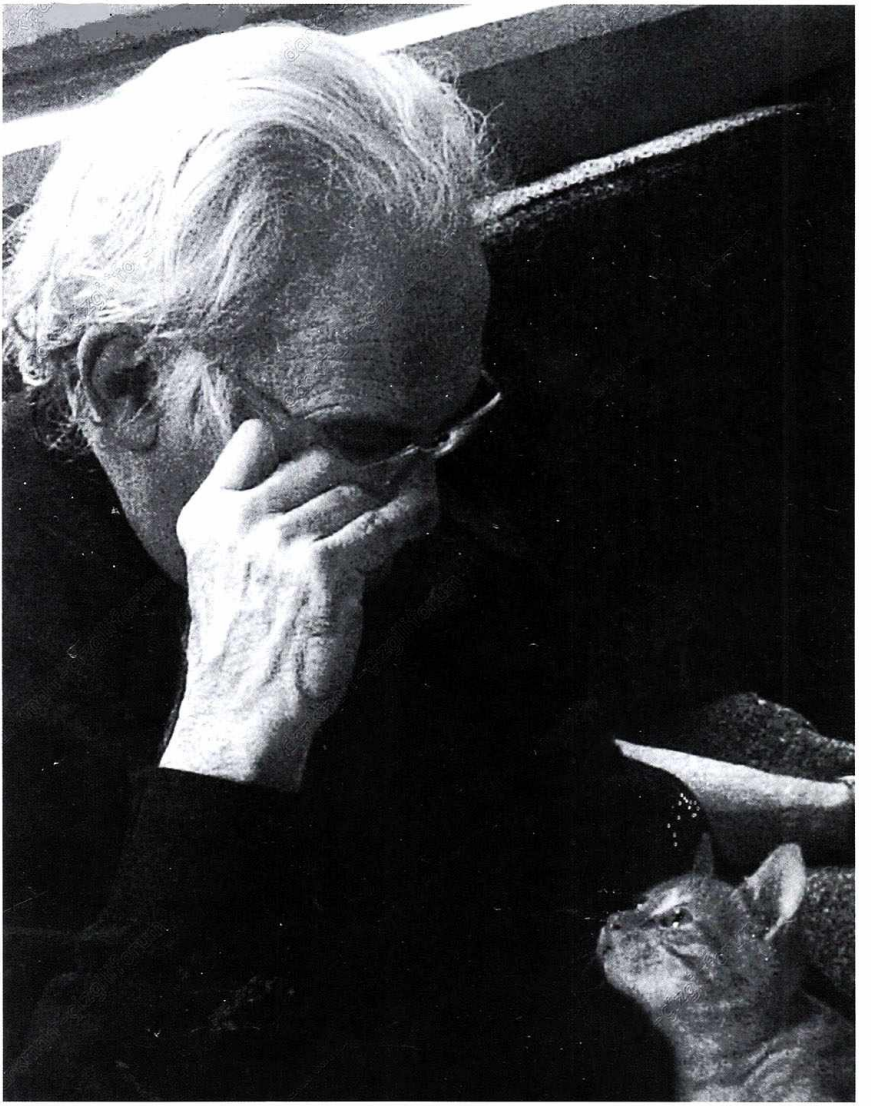

İÇİNDEKİLER

Yalçın Emiroğlu 7

Doğan Kardeş
YALÇIN EMİROĞLU 11

Doğan Kardeş'lerle Büyümek...
RAŞİT ÇAVAŞ 15

Kitabın Yüz Çizgileri
SADIK KARAMUSTAFA 21

1955

Yalçın Emiroğlu

1930'da Bergama'da doğdu. Alman Lisesi'nde başladığı ortaöğrenimini 1951 yılında Haydarpaşa Lisesi'nde tamamladı. 1957 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi. Askerlik görevini 1961-1963 yıllarında Erzurum İnşaat Emlak Grup Kumandanlığı'nda yaptı. Yapı ve Kredi Bankası'nın çocuk dergisi *Doğan Kardeş*'te karikatürleri yayımlandı, Doğan Kardeş Yayınları için kitap kapakları yaptı. Lisedeyken başlayan bu çalışmalarını askerliğinin sonuna dek sürdürdü. Ayrıca pek çok kitap kapağı ve afiş çalışmasıyla çeşitli tiyatro ve operalar için sahne düzenlemeleri gerçekleştirdi.

Yalçın Emiroğlu öğrenim gördüğü fakültenin öğretim kadrosunda mimari proje, temel tasarım, perspektif, doğadan resim ve tasarı geometri dersleri verdi.

İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Mimari Proje dersinde, 1965

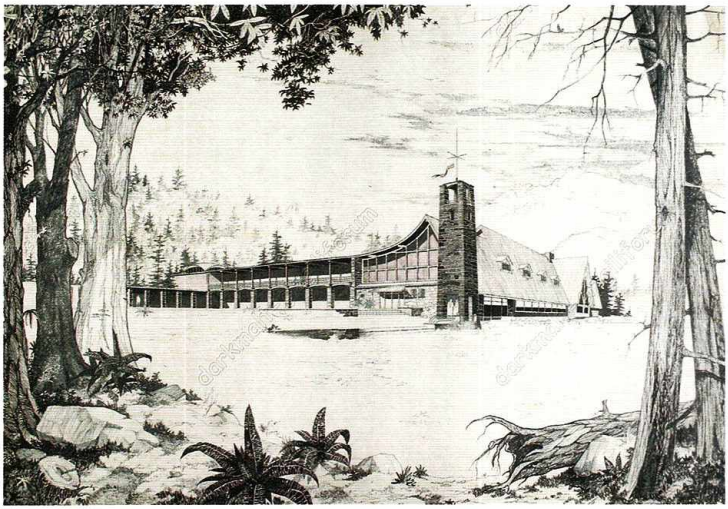

Mimari projelerinden

Eğitmenliğine Maçka Teknik Okulu ve Özel Işık Mimarlık Mühendislik Okulu'nda, temel tasarım dersleri vererek devam etti. Emiroğlu'nun 1961 yılında başlayan eğitmenlik kariyeri, 1987 yılında emekli oluncaya dek sürdü.

Mimari alanda uluslararası ve yurtiçi yarışmalarda dereceleri olan Yalçın Emiroğlu, eğitmenliğinin yanısıra mesleki faaliyetlerini çeşitli ortaklıklar kurarak sürdürdü. Bunlar sırasıyla PİA (1957-1959), AHE (1957-1967), ARTTEK (1976-1985) ve SANTEK (1985-1995) firmalarıdır. 1995 yılından bu yana mimarlık çalışmalarını sahibi olduğu Yalçın Emiroğlu Mimarlık Dekorasyon ve İnşaat Limited Şirketi'nde sürdürmektedir.

Yalçın Emiroğlu, Türkiye'nin ilk özel bale okulunun kurucusu olan Yıldız Alpar Emiroğlu'yla evlidir ve bir kız çocuğu sahibidir.

Kızı (solda) ve eşi ile

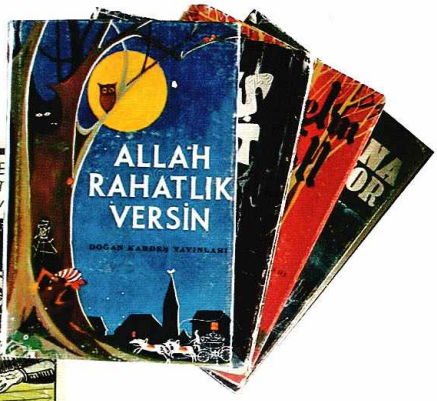

Yalçın Emiroğlu'nun *Doğan Kardeş*'te yayımlanan bir çizgi romanından ve Doğan Kardeş Yayınları için hazırladığı kapaklardan örnekler

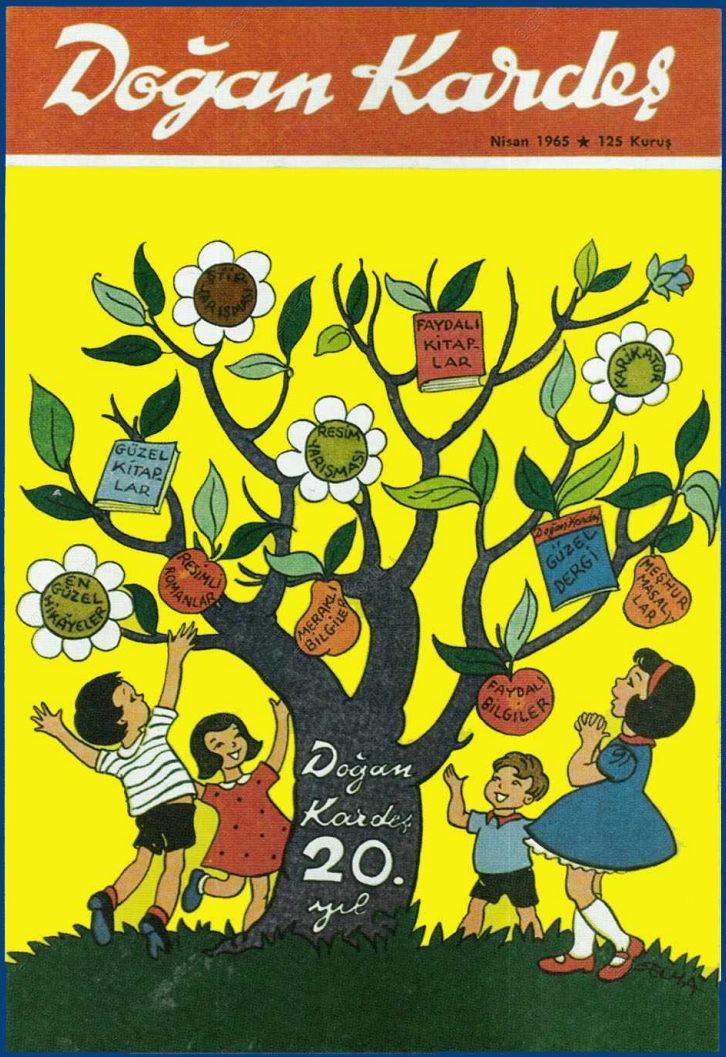

Doğan Kardeş'in 20. yıl sayısı, kapak: Selma Emiroğlu

Doğan Kardeş

Yalçın Emiroğlu

Çocukluğum, babamın görevi nedeniyle Bergama'da geçti. Bütün zamanımız, daha sonra Türkiye'nin ilk kadın karikatüristi olarak kabul gören kız kardeşim Selma Emiroğlu ile birlikte resim yapmakla geçiyordu. Selma'nın çalışmaları ileride daha büyük gelişme göstereceğinin belirtilerini taşıyordu. Annem bizi yakından takip ediyordu. Sonunda zamanın en büyük çizgi ustası olarak bilinen, o sırada *Akşam* gazetesinde çalışan Cemal Nadir Güler'e danışmaya karar verdi ve kızının işlerini üstada gönderdi. Çok geçmeden Cemal Nadir'den yanıt geldi: "Mümkünse en kısa zamanda bana geliniz."

Cemal Nadir Bey, tam o sırada *Amcabey* isimli bir dergi çıkarmak üzereydi. Kafasında "Şairin Göz Yaşları" isimli bir çizgi roman vardı ve Selma'nın çizgileri bu romandaki tipler için çok uygundu. Bizimkiler apar topar İstanbul'a gittiler ve Selma, *Amcabey*'de çalışmaya başladı. Çok geçmeden aramızda ailece bir dostluk oluştu. O sırada Yapı Kredi Bankası Genel Müdürü Kâzım Taşkent, *Doğan Kardeş* isimli bir çocuk mecmuası çıkarmak üzereydi. Cemal Bey, Kâzım Taşkent'e Selma'dan bahsetti ve ona derginin ön ve arka kapaklarının tasarımlarını verdiler. *Doğan Kardeş* dergisini Vedat Nedim Tör yönetmekteydi. Selma, Vedat Bey'e benden bahsetti. Vedat Bey de benimle görüşmek istedi. Randevuya gittim, kendisiyle tanıştım. Ufak tefek, kesik kesik konuşan enerjik bir şahsiyetti. İnsanda büyük bir saygı uyandırıyor, biraz da korkutuyordu sanki. Kendisi eli kalem tutan kabiliyetli gençlerle ilgileniyor, onlara birtakım imkânlar yaratılmasına gayret gösteriyordu. Altan Erbulak ve Mustafa Eremektar (Mıstık) gibi genç sanatçıların ortaya çıkmasında bu şekilde rol oynamıştır. *Doğan Kardeş* dergisinde şair Şükrü Enis Regü ve Onat Kutlar ile çalışma şansım oldu. Onat Kutlar, dergideki yazıları için konuyla ilgili küçük desenler yapmamı istemişti.

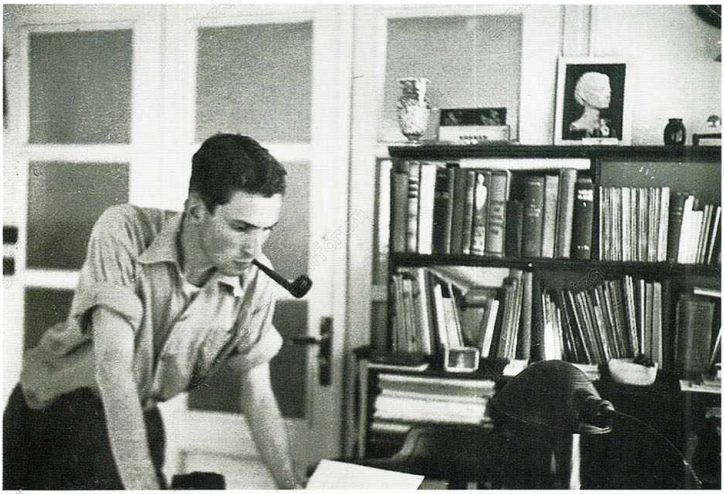

Evinde çalışırken, 1950

Dergi içinde birkaç çizgi roman çalışması beni tatmin etmiyordu. Daha sonra yayınevinin basmaya başladığı çocuk kitaplarının kapak ve iç resimlerinin kotarılması işi tamamen bana devredildi. Vedat Bey ile çalışmak bir harikaydı, teşvikleriyle insanı onurlandırıyor, çalışma şevki veriyordu.

Yayınevi Tünel'de, Yapı Kredi Bankası'nın üst katında faaliyetteydi. Bu binaya her gidişimde bir sürprizle karşılaşıyordum. Ülkenin tanınmış sanatçıları bu mekânda bir araya geliyorlardı. Ruhi Su'yu, Eflatun Cem Güney'i ve Bedri Rahmi Eyuboğlu'nu, hep aynı çatı altında tanıma fırsatı buldum.

Vedat Bey'in bu gayretleri sonucunda Altan Erbulak ve Mustafa Eremektar ile yayınevinin çatısı altında bir araya geldik. Bize "üç ahbap çavuşlar" diyorlardı. Vedat Bey yeni bir kitap yayımlamaya karar verince bana telefon eder, yanına çağırır, elinde tuttuğu bir kitabı önüme koyar ve yüzünde mutlu bir ifadeyle, "Bak çocuğum," derdi; "şimdi bu kitabı dikkatlice oku ve bu kitabın bütün sayfalarında saklı olan ruhu anlatan motifi bul, çıkar ve bu motifle kitabın kabını oluştur." Ben de bana geçirdiği o heyecanla evimin yolunu tutar, Vedat Nedim Tör'ü memnun edecek tasarımı bulmak için vakit kaybetmeden çalışmaya başlardım.

Çalışma tamamlanınca dikkatle sarılıp sarmalanır ve doğruca Tünel'deki yayınevine gidilir; Vedat Bey'in yanına çıkılınca paket açılır, çalışmalar kendisinin ra-

Nasip ve Nuri İyem'le, 1960

hatça görebileceği bir yere konur, sözleri ve eleştirileri heyecanla beklenirdi. Hatta bazen yan odadan Şükrü Enis Regü'yü çağırarak çalışmayı ona da gösterir ve "Şükrü, gel bak, nasıl olmuş?" diye görüşlerine değer verdiği mesai arkadaşlarının fikirlerini alırdı.

Bu, genelde çalışmayı beğendiğinin bir işaretiydi. Arkasından muhakkak Muhasebe Müdürü Sara Hanım davet edilir ve kapak için takdir edilen ücretin çeki derhal teslim edilirdi. Vedat Bey, beraber çalıştığı insanlardan kolay kolay vazgeçmezdi. 1961 yılında Erzurum'da vatani görevimi yaparken, yayına sokacağı kitapların metinlerini gönderir, bu kitapların kapak ve iç resimlerini yapmamı isterdi. Ancak İstanbul'dan yüzlerce kilometre uzakta, elverişsiz bir mekânda ve malzeme bulmadaki imkânsızlıklarla, bu çalışmaları son derece zor şartlarda tamamlardım.

Bugün artık bu mabet ve onun insanları kalmadı. Başta Vedat Nedim Tör olmak üzere Şükrü Enis Regü, Cemal Nadir Güler, Altan Erbulak, Mustafa Eremektar, Eflatun Cem Güney kısa aralıklarla vefat ederek birer birer bu yuvayı terk edip gittiler. Şimdi artık bu değerli insanların emekleriyle ortaya çıkmış onlarca esere, ancak kütüphanelerin ve eski kitapçıların tozlu rafları arasında rastlanabiliyor.

Doğan Kardeş'in ilk sayısı, 23 Nisan 1945

Doğan Kardeş'lerle Büyümek...

Raşit Çavaş

Her şey halamın benden beş altı yaş büyük kızlarının dergileriyle başladı. Herhalde 1960 yılıydı, okula (normalden bir yıl önce) henüz başlamıştım. Okumayı annemin yardımıyla, daha okula gitmeden, dört beş yaşlarımdayken, söktüğüme göre, belki de bir yıl önceydi. Muğla'da bize yakın oturan halamın kızlarının *Doğan Kardeş* dergilerini ben de hecelemeye başladım.[1] Muğla gibi, o yıllarda İzmir'e gitmenin 12 saat sürdüğü, kitapların sadece kütüphanede görüldüğü bir yerde *Doğan Kardeş* dergileri benim için bir vaha gibiydi. Bir zamanların klasik çocuk dergisi tanımının içerdiği her şey vardı bu dergilerde...

Derginin kuruluş amacından da biraz söz etmek gerekir. İlerde Yapı ve Kredi Bankası'nı kuracak olan Kâzım Taşkent henüz Türkiye Şeker Fabrikaları Umum Müdürü iken, 10 yaşındaki oğlu Doğan, eğitim için bulunduğu İsviçre'nin Flims kasabasında 10 Nisan 1939 tarihinde arkadaşlarıyla birlikte büyük bir heyelan altında kalacak ve ailesini hiç bitmeyecek acılara gömecekti.[2] 1942'de kurduğu Doğan Sigorta'ya ve yaptırdığı Doğan Apartmanı'na oğlunun adını veren Kâzım Taşkent'in, Eylül 1944'te faaliyete geçen Yapı ve Kredi Bankası'nın kuruluşundan topu topu yedi ay sonra, Doğan Taşkent'in ölüm yıldönümü olan Nisan 1945'te Vedat Nedim Tör'ün yöneticiliğinde *Doğan Kardeş* dergisinin ilk sayısını çıkarması herhalde bir tesadüf sayılmaz.

Kâzım Taşkent, yıllar sonra, günlüğünün 18 Eylül 1951 tarihli bölümünde aynen şöyle yazıyordu:

> Karşıma çıkan her güler yüzlü çocuğu kendi çocuğummuş gibi sevmek isterim. Onun memleketine neler verebileceğini düşünürüm. Hemen arkasından sevincim kaybolur. Onlar için ne yapıyor, onlara ne verebiliyoruz? *Doğan Kardeş*'i, böyle duygularla, küçük bir hizmet olsun diye kurmuştum.[3]

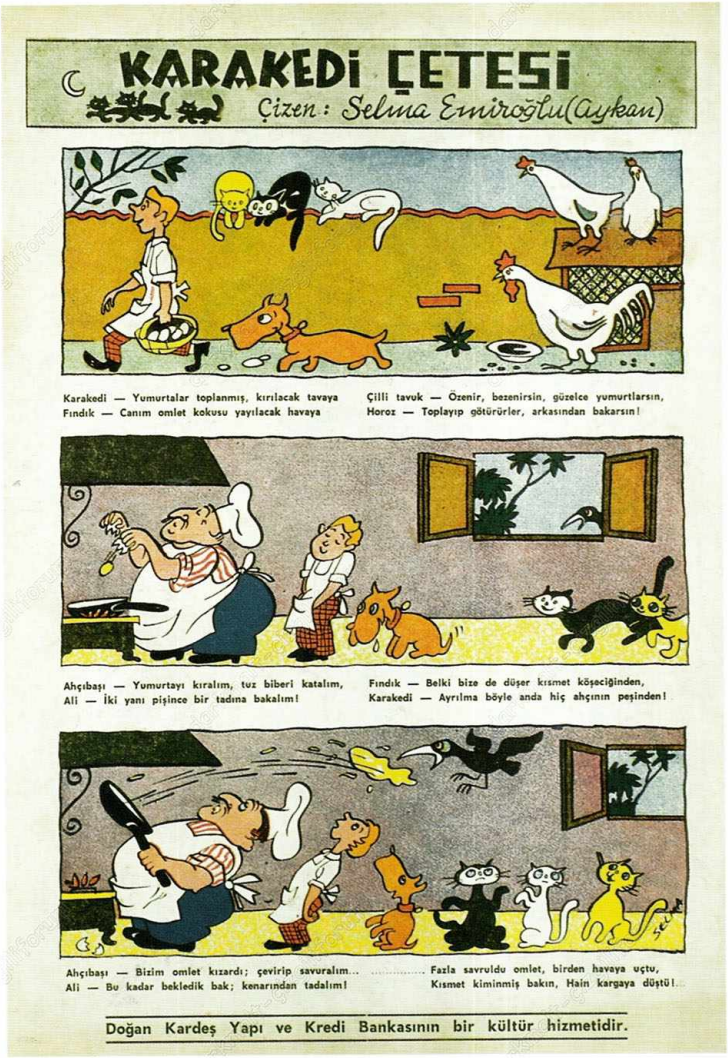
KARAKEDİ ÇETESİ
Çizen : Selma Emiroğlu(Aykan)
Karakedi — Yumurtalar toplanmış, kırılacak tavaya
Fındık — Canım omlet kokusu yayılacak havaya
Çilli tavuk — Özenir, bezenirsin, güzelce yumurtlarsın,
Horoz — Toplayıp götürürler, arkasından bakarsın!
Ahçıbaşı — Yumurtayı kıralım, tuz biberi katalım,
Ali — İki yanı pişince bir tadına bakalım!
Fındık — Belki bize de düşer kısmet köşeciğinden,
Karakedi — Ayrılma böyle anda hiç ahçının peşinden!
Ahçıbaşı — Bizim omlet kızardı; çevirip savuralım...
Ali — Bu kadar bekledik bak; kenarından tadalım!
Fazla savruldu omlet, birden havaya uçtu,
Kısmet kiminmiş bakın, Hain kargaya düştü!
Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.

Selma Emiroğlu'nun *Doğan Kardeş*'te yazıp çizdiği "Karakedi Çetesi"nin bir "macera"sı

İşte bu dergilerin eski sayıları, büyüme çağlarımda en eski arkadaşlarım olmuştu. Gerçi sayısı pek de çok olmayan bu dergiler hayli eski sayılardı ama, ben onları da yutarcasına okuyordum. Muğla'daki çocuk kütüphanesini keşfedip neredeyse 1964'lere kadarki bütün koleksiyonu okumam bütün ilkokul hayatımın en renkli yıllarıydı. Tabii derginin ikinci sayısından başlayarak başlayarak o yıllarda çok sevdiğim *Karakedi Çetesi*'nin çizeri Selma Emiroğlu'nun Yalçın Emiroğlu'nun ablası olduğunu nereden bilecektim ki?

İşte o Selma Emiroğlu'nun kardeşi Yalçın Emiroğlu, meğerse benim o yıllarda kütüphanelerde bulduğum Doğan Kardeş kitaplarının da kapaklarını yapmakta imiş...

Sanırım Yalçın Emiroğlu'nun kitap kapaklarıyla ilk tanışmam "Nedir, Niçin, Nasıl" dizisinin kapaklarıyla oldu. Fazla "Amerikan"dılar gerçi, ama ben hevesli bir pozitivist olarak bu kitaplara bayılmıştım.

O dönem kitaplarından *Tabiat Ana Anlatıyor* kütüphanede de yoktu. Ama sınıf arkadaşım, PTT müdürünün oğlu Sedat'a çok kitap alınırdı ve bu kitap

Yalçın Emiroğlu'nun Doğan Kardeş Yayınları için yaptığı kitap şömizlerinden iki örnek

ondan kaç kere ödünç alındı ve kaç kere okudum ben bile hatırlamıyorum. Antoine de Saint-Exupéry'nin *Küçük Prens*'ini 1960'larda tekrar okumak istemiş ve C[emal]. Süreya-R. Tomris [Uyar] çevirisini (Bilgi Yayınları) bulduğumda kitap bana biraz dar basılmış gibi gelmişti. Sonradan keşfettim: Benim ilkokulda okuduğum *Küçük Prens*, Fransa'da basılmış orijinaliyle aynı boyutta basılmış ve ciltlenmişti. (Tabii hâlâ o baskı mükemmeliyetinde bir *Küçük Prens* yapıldı mı bilmiyorum.)

Kapağını Yalçın Emiroğlu'nun yaptığını bugün artık bildiğim Doğan Kardeş kitapları bana hep çekici gelirdi. Mesela, *Kon-Tiki (Pasifik Okyanusunda Bir Sal Yolculuğu)* kitabı daha kapağından bana hemen sonsuz okyanusta bir macera hissini verirdi. (Tabii o günlerde *Kon-Tiki*'nin macerasına benzer bir maceranın tekrar edildiğini de herhalde *Hayat* dergisinde okumuş olmalıyım.)

Kapağını yine Emiroğlu'nun yaptığı Jack London'un *Kurt Kanı* da her zaman (hâlâ) favori kitaplarımdan olmuştur. Ama bu kitabı, yıllar sonra ortaokulda okurken aldığım *Doğan Kardeş* dergilerinin –bugün o seriye koleksiyoncular kapaktan yayımlanan renkli bilimkurgu çizgiromanı yüzünden "Ateştop" diyorlar– en arka sayfasında, minicik bir alanda yayımlanan kuponlardan yeterli sayıda kesip dergiye göndererek edinmiştim. İşin kötüsü, sahip olduğum bu ilk kitabı hemen kaybetmiştim.

Tabii Yalçın Emiroğlu'nun kitap kapakları, benim için yalnızca bir kitaba giriş özelliği taşımıyordu... Daha sonra yöneteceğim yayınevlerinde grafik sanatçılarına onca ezayı yapmamın altında yatan da, o yıllardan başlayarak bir kitap kapağı zevkimin oluşmasıdır. Günümüzde kitap kapaklarında her türlü grafik canbazlıklar yapılabiliyor. Oysa ben Yalçın Emiroğlu'nun kitap kapaklarına baktığımda, birlikte çalıştığım her grafik sanatçısına da söylediğim sözlerin canlı örneğini görüyorum: "Bir kitap, kitapçı vitrininde renkleriyle 'Ben buradayım' diyecek, sonra da üzerindeki yazıyı okutacak puntoda harfleri bulunacak."

Kitabın bir obje olarak güzel olması gerektiğini de o yıllarda öğrenmiş olmalıyım. Kitabın bulunduğu dizi tipografik bir düzen mi istiyor? Buyrun yazıların dengeli dağıtıldığı, harfleri güzel, Yalçın Emiroğlu elinden çıkma kapaklara: *Kon-Tiki, Atlantis, Kurt Kanı* ayrı bir dizi havası verir, *Tabiat Ana Anlatıyor, Dünyanın Dört Bucağından Dostlar, Wilhelm Tell* ayrı bir dizi. *Leylek Dede*'yi okuyup seven biri, aynı kapak anlayışıyla çizilmiş *Gözlüklü Kedi*'yi, *Küçük Lord*'u ya da *Klementine Teyzenin Arabaları*'nı da okumak isteyecektir.

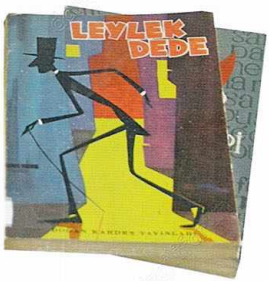

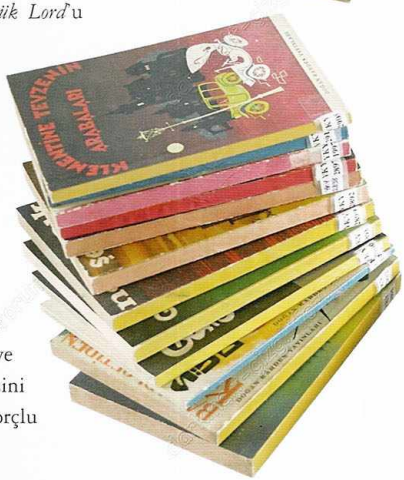

Bugün eğer bir dizinin kapak tasarımında "dizi mantığı" arıyorsam, bunu belki de Yalçın Emiroğlu'nun kapaklarına bakarak hayaller kurduğum yıllarda gelişmeye başlayan kitap kapağı zevkime borçluyum.

Tıpkı, Kâzım Taşkent'in mücevher mirası Yapı Kredi Yayınları'nı yönetme görevimi, Doğan Kardeş dergi ve kitaplarıyla büyümüş ve kitap sevgisini mesleğe dönüştürebilmiş olmama borçlu olduğum gibi.

1 İlkokul ve ortaokul dönemlerimde çocuk, ilkgençlik ve büyük kitaplarıyla ilişkimi fotoğraflarla da süsleyerek "Benim Kütüphanelerim" başlıklı üç yazıda anlatmıştım: "Muğla Kocamustafendi (İl Halk) Kütüphanesi", "Aydın İl Halk (ve Çocuk) Kütüphanesi", "Bir Zamanlar Bir İzmir Atatürk Lisesi Kütüphanesi Vardı", *4. Kat. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Bülteni*, sırasıyla Nisan-Mayıs-Haziran 2003, Temmuz-Ağustos-Eylül 2003 ve Ocak-Şubat-Mart 2004 sayıları; YKY.

2 Bu olayın ayrıntıları ve derginin genel bir tarihçesi için bkz: *Sevgili Doğan Kardeş*, Mine Söğüt, YKY, İstanbul, Nisan 2003.

3 *Yaşadığım Günler*, Kâzım Taşkent, YKY, İstanbul, Haziran 1997.

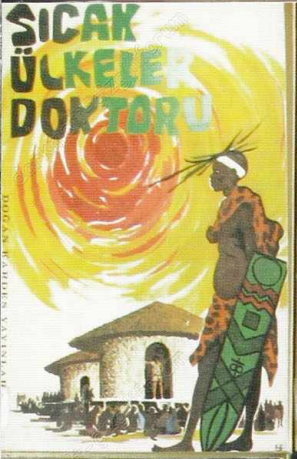
SICAK
ÜLKELER
DOKTORU

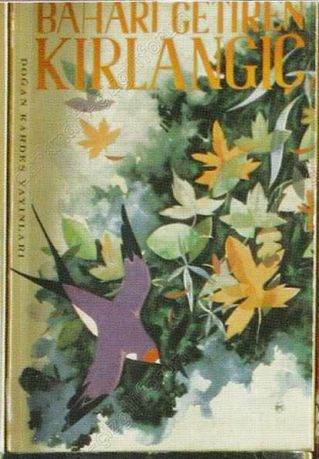
BAHARI GETİREN
KIRLANGIÇ
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

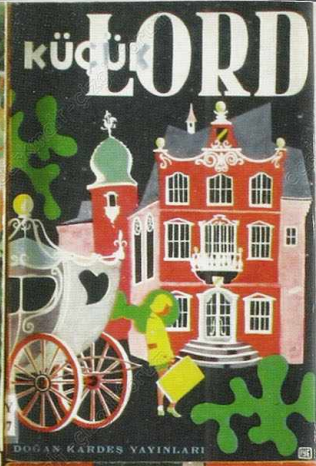
KÜÇÜK
LORD
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

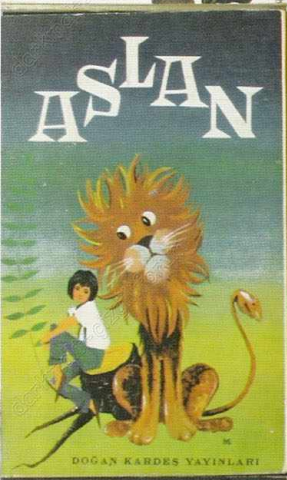
ASLAN
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

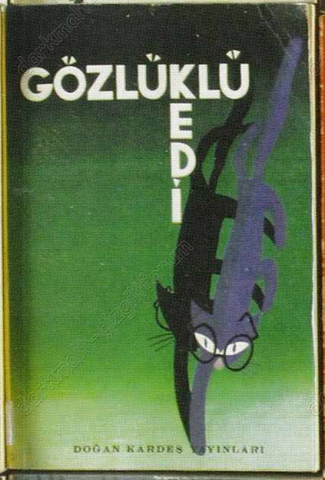
GÖZLÜKLÜ
EDİ
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

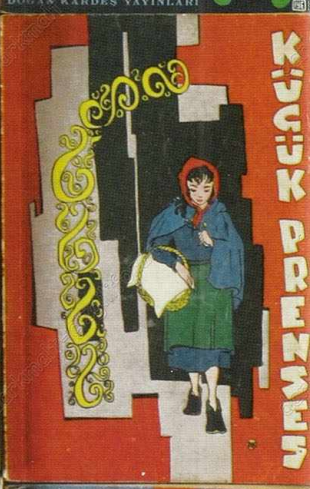
KÜÇÜK PRENSES

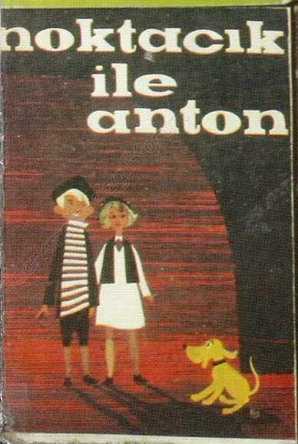
noktacık
ile
anton

BÜYÜK
YAZARLAR
VE
ESERLERİ

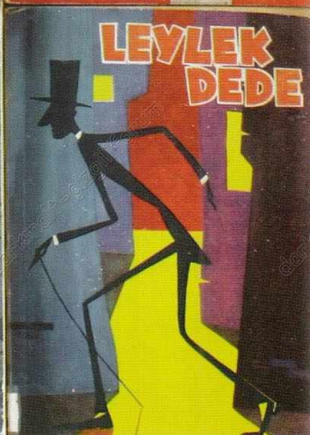
LEYLEK
DEDE

Kitabın Yüz Çizgileri

Sadık Karamustafa

Kitap kapağı, kitabın yüzü, cümle kapısıdır. Okuyucu, içine girip girmemeye karar vereceği dünyayı önce bu yüzün ifadesinde gözlemler, içeride ne var diye merak ederse bu kapıdan girer. Kitabın yüz çizgileri, renkleri ve yazıları bize içindeki dünyanın ipuçlarını sunar, yazarın ve yayıncının kim olduğunu söyler, bizi kitabı satın almaya ve okumaya özendirir. Kapağı seversek, kitaba sahip olma isteğimiz artar. Çocuklar ve çocuklarına kitap alan büyükler için kitap kapağı yol göstericidir.

Kitaba yüz çizenler, yayıncılık tarihimizde kapak ressamı, kapakçı, kapak illüstratörü, kitap kapağı tasarımcısı diye adlandırıldılar. Başlangıçta, kitap künyesinde adları geçmezdi. Kapak resmini matbaaya vermeden önce imzalarını atmışlarsa onları tanırdık, yoksa kim olduklarını bilmezdik.

Yalçın Emiroğlu yarattığı Doğan Kardeş kapaklarıyla, 1960'lı yılların çocuk okurlarının belleklerinde iz bırakan bir sanatçıdır.

Kitap Kapakları Geçmişimize Kısa Bakış

Türkiye'nin yayıncılık geçmişinde ve grafik tasarım tarihinde kitap kapaklarının özel bir yeri vardır. Kitap ve kapak tasarımı tarihimiz, yayıncıların, matbaacıların, klişecilerin, renk ayırımcıların ve tasarımcıların öykülerinden oluşur . Bu tarih, Türkçe basım yapan ilk matbaanın İbrahim Müteferrika ve Sait Çelebi tarafından 1727'de kurulmasıyla ve 1729'da ilk kitabın basılmasıyla başlar. Şimdi hemen "Ne münasebet, bizim zengin hat ve el yazması kitap tarihimiz çok daha eskiye dayanır" diyenleri duyar gibi oluyorum. Doğrudur, ama biz "grafik tasarım" dediğimizde teknolojik araçlarla çoğaltılan yazı ve resimleri kastediyoruz.

"Bilindiği gibi ilk kitaplar elle yazılıp çoğaltılıyordu. Yazma kitaplar deri ciltlerle ciltlenmiş idi. Bu günkü anlamda kapak tasarımı yoktu. Bu gelenek kitapların matbaada basılıp çoğaltılmasından sonra da sürdü. Matbaada basılan eski kitaplar, risale boyunu geçerlerse, hep ciltli olarak okuyucuya sunulmakta idi. Basılan kitap sayısı çoğaldıkça bunların hepsine deri cilt yapma olanağı kalmadı. Deri yerine bez ciltler yapılmaya başladı. Kitaplar daha da çoğalınca kâğıt ve karton

kapaklara geçildi. Bizde ilk kâğıt ve karton kapaklar, Tanzimat'tan az sonra, özellikle Birinci Meşrutiyet ile görülmeye başladı."[1]

Karton kapaklar üzerine gümümüzdeki gibi kapak tasarımı yapılması basım teknolojisinin gelişimi ile ilgilidir. 1830'larda ortaya çıkan litografi (taş basmacılığı) tekniği basımcılık ve yayıncılık alanına yenilik getirdi. "Bu teknik, eski yazının yapısına, tipo baskıdan, yani dizilmiş metal harflerle yapılan baskıdan daha uygundu. İlk basma kitaplarda yazma kitap düzenlemesinin büyük ölçüde etkisi vardı. Tanzimat'dan sonra bu etkiden yavaş yavaş sıyrılan kitaplar, gittikçe batıdakilere benzemeye başladı. Bu alanda en büyük işi, kurduğu basımevi ve yayınlarla Ebüzziya Tevfik başardı. Ebüzziya Tevfik çok yönlü bir aydındı, ressamdı, hattattı, matbaacıydı, yazardı, Batıdaki Rönesans aydınlarına benziyordu. Kûfi yazıyı ve değişik süsleme öğelerini kullanarak özgün kitap kapakları yaptı."[2]

Ebüzziya Tevfik'in kitap kapağı tasarımı alanında getirdiği yenilikler, ondan sonra gelen matbaacılar ve tasarımcılar tarafından sürdürüldü. Önemli hattatlar kapak yazıları tasarladılar. Matbaacı ve yayıncı Ahmet İhsan (Tokgöz) klişecilik tekniklerini geliştirdi ve metal klişe kullanarak birkaç renkli kapaklar bastı. Yeni ustaların yetişmesine önayak oldu. "İkinci Meşrutiyet'le birlikte kitaplar bollaşıp

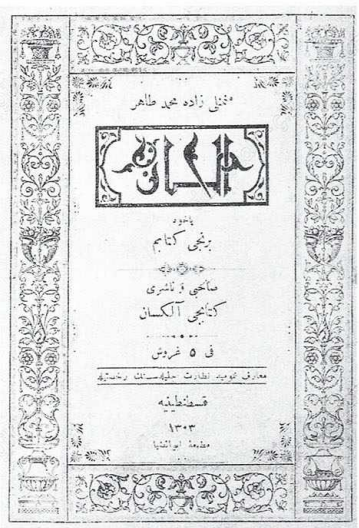

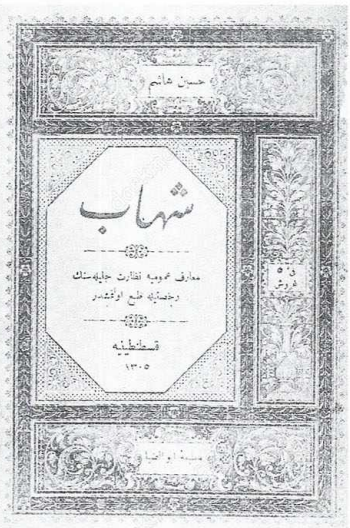

Ebüzziya Tevfik'in tasarladığı kapak örneklerinden

baskı sayısı artınca bu alana ilgi çoğaldı ve yayıncılık gelişti. Baskı tekniğinin gelişmesi, kâğıt ve kartondaki nitelik düzelmesi basım ürünlerinin güzelliğini artırdı. İbrahim Hilmi (Çığıraçan) Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarını renkli resimli kapaklarla yayınlamaya başladı."[3]

Kitap kapakları tasarımında ressam ve hattat işbirliği 1928'e kadar devam etti. Yazı devrimiyle birlikte, güzel yazılarıyla kitap kapaklarını süsleyen hattatlar bu alandan çekildi. Yeni alfabeye hâkim yazı tasarımcılarının yetişmesi gerekecekti. Emin Barın, Ferit Apa, Sait Yada gibi gençlerin Almanya'da yazı ve cilt eğitimi almak için gönderilmeleri zaman alacaktı. Yeni isimler yetişene kadar kitap kapakları sıradan matbaa ressamlarının elinde kaldı. Güzel sa-

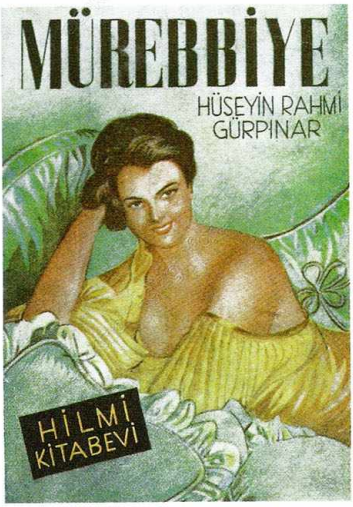

Hilmi Kitabevi'nin renkli resimli kapaklı
Hüseyin Rahmi Gürpınar kitaplarından bir örnek

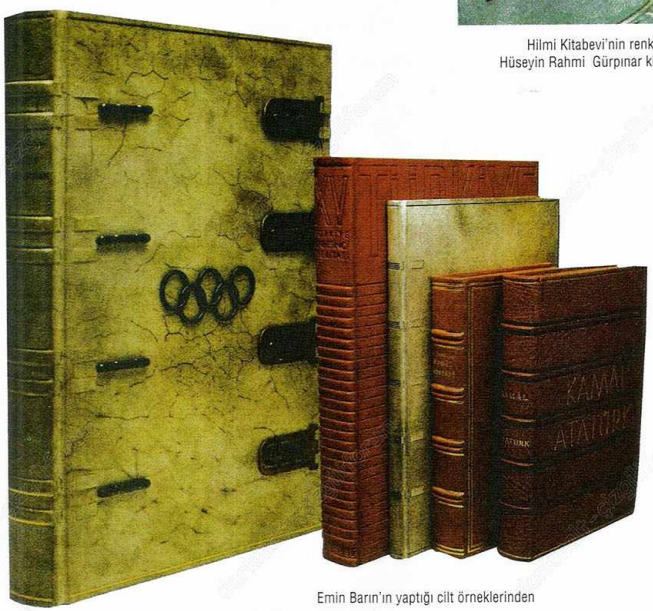

Emin Barın'ın yaptığı cilt örneklerinden

Kapak: Münif Fehim, 1943

natlar eğitimi görmüş olan Münif Fehim'in (Özarman) tasarladığı kitap kapakları kitapçı vitrinlerinde görülmeye başladı. Hilmi, Semih Lütfi, İnkılap, Yedigün gibi önemli yayınevleri ile çalışan Münif Fehim uzun yıllar, en çok iş yapan kapak ressamı oldu. Daha çok reklam grafiği alanında ürün veren, modern Türk grafik tasarımının öncüsü İhap Hulusi (Görey) az da olsa kaliteli kitap kapaklarına imza attı. Tipografik tasarıma yenilikler getiren Ali Suavi (Sonar) özellikle Nâzım Hikmet'in kitap kapakları tasarımıyla öne çıktı. Mazhar Apa tasarımcılıkla matbaacılığı uzun süre birlikte yürüttü ve birçok kitap kapağı yaptı.

1950'lerde Çağlayan Yayınevi'nce, onbeş günde bir küçük boy ucuz cep kitapları yayını başlatıldı. Bu kitapların kapaklarında Amerikan tarzı illüstrasyonlar yer aldı. Her kitabın arkasına ve son formanın artan sayfalarına resimli kitap reklamları kondu.

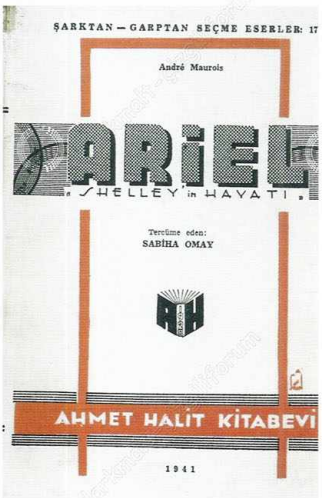

Ali Suavi'den iki kapak tasarımı, 1940 ve 1941

1960'lı yıllarda basım teknolojileri giderek gelişti; kaliteli renkli baskı yapmaya olanak veren ofset tekniği yaygınlaştı. Yayıncılık sektörü büyüdü. Kitap kapakları daha özenli hale geldi. Kitap kapaklarının üzerine iyi cins kuşe kâğıttan yapılan "şömiz" takıldı. Kapaklar uzatılarak içe kıvrıldı, "kulak"oluşturuldu. Kitaplar okuyucuya gösterişli ve dayanıklı kapaklarla sunuldu.

Önemli bir gelişme de yazı tasarımı alanında yaşandı: Türkiye'ye "Letraset mucizesi" geldi. O vakte kadar kitap kapaklarındaki başlık iki şekilde üretiliyordu: ya elle çiziliyor ya da büyük boy metal harflerle diziliyordu. Elle çizilen yazılar, tasarımcının yarattığı sıradışı biçimlerde olabiliyor ancak çoğunlukla, eksik tipografi bilgisi ve işin acelesi nedeniyle gerekli özen gösterilemiyordu. Büyük punto başlık dizgileri ise çok sıradan görüntü veriyordu. Tasarımcıların imdadına müthiş icat Letraset yetişti: Yarı şeffaf, ince bir çeşit plastik levha üzerinde belirli büyüklükte ve çeşitte harfler, sayılar, çizgiler, noktalama işaretleri... Özel kazıyıcısı ile ya da suluboya fırçası sapının sivri ucuyla üstten kazındığında, alttaki kâğıda harfi geçirebiliyorsunuz. Böylece, harfleri yanyana, satırları altalta dizerek istediğiniz yazı karakteriyle istediğiniz uzunluktaki başlığı ve metni yerleştirebiliyorsunuz. Aslında ürünün adı "transfer yazı sistemi", "Letraset" marka adı. Başka markalar da var. Hatta bir ara Türkhat adıyla yerlisi de yapıldı. Ancak piyasaya ilk giren markanın

Kapak: Mazhar Apa

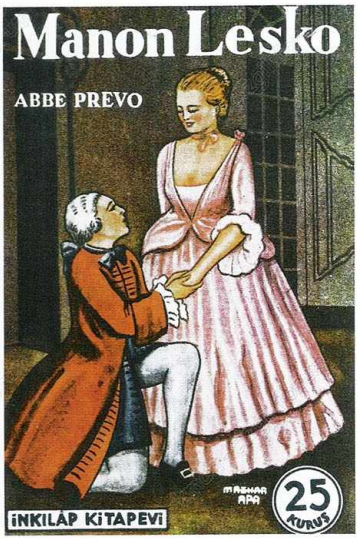

Kapak: Mazhar Apa

adı jenerik isim olarak yerleşti; tıpkı tıraş bıçağına Gillette markasının okunuşundan "jilet" dendiği gibi. Batıda 1950'lerde geliştirilen, 1960'larda Türkiye'ye gelen ve grafik tasarım alanına giren transfer yazı sisteminin krallığı bilgisayarın sektöre girişine kadar sürdü. Bu gerçek bir devrimdi. Tıpkı günümüzde bilgisayar grafik programlarının bilgisiz ellerde yalan yanlış kullanılması gibi, Letraset'le abuk subuk işler yapılmadı değil; Bâbıâli'de eline Letraset geçiren herkes tasarımcı oldu! Ama gerçek tasarımcılar için transfer yazı bir tipografi devrimiydi. Bu yeni teknolojiyle iyi tasarımcılar, yaratıcı ürünler verdiler.

Sait Maden 1960'lı yıllardan başlayarak, kitap kapağı tasarımı alanına damgasını vurdu. Sayısı 5000'i aşan kitap kapağıyla en verimli tasarımcı oldu. Maden sadece çok üretmekle kalmadı, grafik ve tipografik tasarıma getirdiği yeniliklerle, kitap sanatının yüzünü değiştirdi, genç kuşak tasarımcılara örnek oldu.

Eskiden tasarımcılar sadece kapak tasarlarlardı. Kitabın içi, çok sınırlı olanaklarla, metal hurufatla dizilir, standart bir yerleştirmeyle okura sunulurdu. Çok güzel bir kapağın içini açtığınızda, berbat bir kâğıda, çapaklı yazılarla basılmış, insanın okuma zevkini yok eden metinlerle karşılaşmak sürpriz olmazdı. Bilgisayar teknolojisinin grafik tasarımda kullanılmaya başlamasından sonra yayıncılar kitabın içinin de tasarlanabilir bir alan olduğunu anladılar.

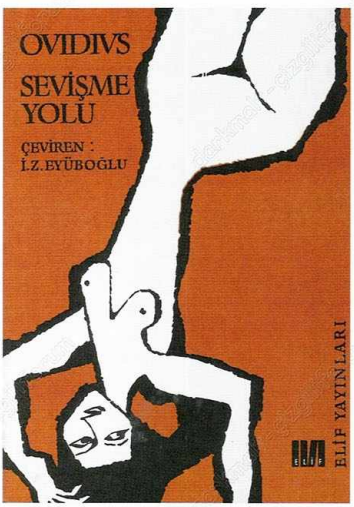

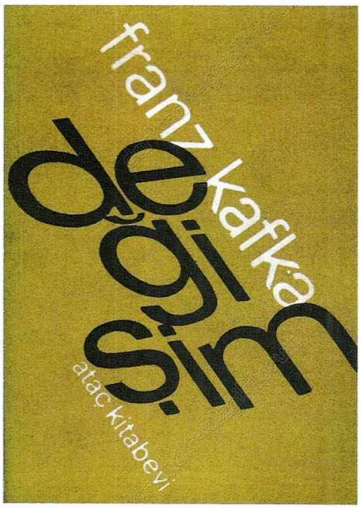

Sait Maden'in kapakları, 1965 ve 1973

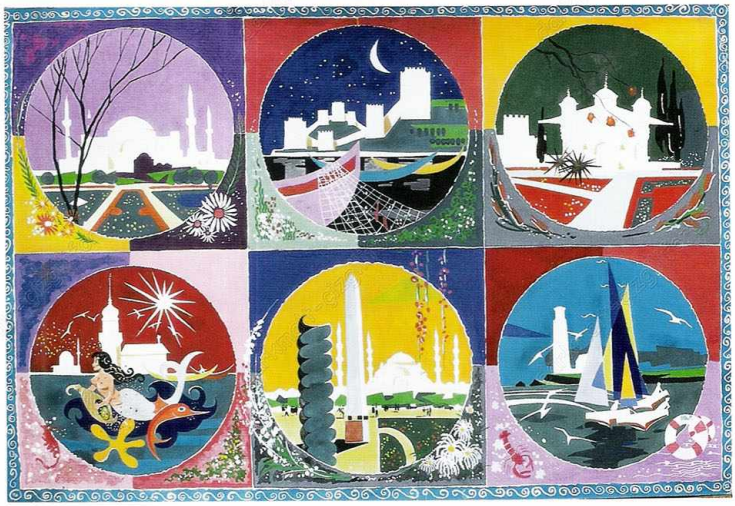

Yalçın Emiroğlu'nun, İstanbul konulu, yayımlanamamış bir Doğan Kardeş kitabı için hazırladığı kapak tasarımı

Yazımın başında "Türkiye grafik tasarım tarihinde kitap kapaklarının özel bir yeri vardır" diye yazmamın nedenini açıklayayım: Grafik tasarımcılık yeni bir meslektir. Yirminci yüzyılda ortaya çıkmıştır. Eğitimi Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlamıştır. Türkiye'de grafik tasarım eğitiminin temelleri Güzel Sanatlar Akademisi'nde kurulan Tezyini Sanatlar Bölümü ile atılmıştır. İkinci okul 1957'de kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'dur. "Akademi" ve "Tatbiki"den sonra 1970'li yıllarda başka devlet okullarında,1980'lerde özel üniversitelerde grafik tasarım bölümleri kuruldu ve hâlâ bunlara yenileri ekleniyor. Ancak birkaçı dışında üniversitelerin iyi grafik tasarım eğitimi verdiklerini söyleyemiyoruz. Eğitim kurumları, görsel iletişim tasarımı alanının gerektirdiği kaliteli eleman ihtiyacını karşılayamıyor. Bu yüzden grafik tasarım mesleği başından beri "alaylıların" ya da başka disiplinlerde eğitim görenlerin çalıştıkları bir alandır. Ressam, heykeltıraş, bilgisayar mühendisi, mimar, işletmeci, tiyatro dekoratörü, moda ve tekstil tasarımcısı, reklamcı, sanat tarihçisi, doktor, matbaacı, yayıncı, yazar, karikatürcü, gazeteci, çevirmen; her kesimden insana bu alanda rastlamak mümkündür. Saydıklarımdan bir kısmı, eğitim gördükleri dalda çalışmaktan vazgeçip kendilerini grafik tasarımcı olarak geliştirirler ve kariyerlerine profesyonel

tasarımcı olarak devam ederler. Resmi eğitim görmeden grafik tasarım yapanlar içinden çok kaliteli işler üreten ustalar hep çıkmıştır. Bir kısmı ise para kazanmak, tasarımcıya para ödememek (yayıncılık kesiminde çok yaygındır), merak, heves, kendini göstermek, yaptığı işi basılmış görmenin dayanılmaz cazibesi, "ben yaptım, oldu..." gibi nedenlerle zaman zaman grafik tasarımcılığa soyunurlar. Kitap kapağı tasarımı, "çeyrek zamanlı" ya da geçici tasarımcıların en çok rağbet ettikleri alan olmuştur.

Kitabın Çocuk Yüzü: Yalçın Emiroğlu

Tasarım ve eğitim alanında çalıştığım ve Türkiye grafik tasarım tarihine karşı özel ilgim olduğu için bu konuda ürün verenlerin çoğunu bilirim. Yalçın Emiroğlu ismini birkaç yıl öncesine kadar bilmiyordum. Sahaf dükkânlarında kitap kapağı tarihi araştırmam için dolaşırken Doğan Kardeş kitaplarına rastladım. Kapak illüstrasyonları ve başlık yazıları ilgimi çekti. Yalçın Emiroğlu adını ilk kez bu kitaplarda gördüm ve şaşırdım; bu kadar özenli, dönemin grafik tasarım anlayışını mükemmel yansıtan kapakları tasarlayan birinin adını neden daha önce duymamıştım? Bulabildiğim birkaç kitabı aldım ve arşivime kattım. Yalçın Emiroğlu bir süre daha benim için bir bilinmez olmayı sürdürdü; ta ki Yapı Kredi Kültür Merkezi'nde bir sergisinin açılması söz konusu olana kadar. Sergi kitabına yazı yazmam istenince düşünmeden kabul ettim.

Yalçın Emiroğlu, 1950

Sadık Karamustafa

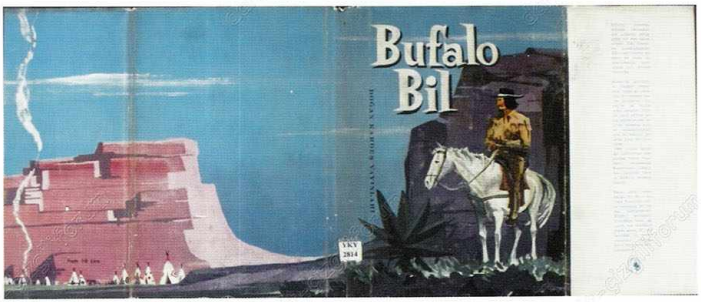

İşleri görmek için galeriye gittiğimde beni ilk şaşırtan çalışma boyutları oldu. 11x16 cm boyutlarında basılan kitap kapakları için, çoğu 50x70 cm boyutlarında guvaş "orijinal"ler (basılmak üzere hazırlanan resim ya da yazı) yapmıştı. Bâbıâli'de genellikle bu çeşit illüstrasyonlar, baskı boyutunun en çok iki kat büyüklüğünde çalışılırdı. Küçüldüğü zaman hatalar, fırça sürçmeleri, boya taşmaları, istenmeyen fırça lekeleri de küçülür, ancak dikkatle incelendiğinde farkedilirdi. Emiroğlu'nun büyük boy çalıştığı orijinallerde ise, her türlü ayrıntı, nasıl olsa küçülünce hatalar görünmez diye düşünülmeden, özenle resmedilmiş, basım kalitesi güvence altına alınmıştı.

Yalçın Emiroğlu'nun kapak illüstrasyonlarında, Bâbıâli'de 1950'li yıllarda ucuz cep kitapları ve resimli roman kapaklarında sıkça görülen "*kitsch*", betimlemeci resimleme tarzından çok farklı bir yaklaşımla karşılaşıyoruz. Kompozisyonları çok dengeli, espaslar yerli yerinde, renk desen ilişkisi sağlam, kontrastları iyi değerlendiriyor. Karikatürcü olmasına rağmen, çoğu karikatürcünün yaptığı gibi her konu için aynı tiplemeleri çizmiyor, farklı karakterler yakalamaya çalışıyor. Ancak, karikatürün çocuk okurları kavrayan sevimliliğini ve sıcaklığını ustaca kullanmayı biliyor. Stilizasyonda, okuyucuyu uzaklaştıracak aşırı soyutlamaya gitmiyor. Kısaca, (kapakları yaptığı yıllardaki) genç yaşına rağmen yaptığı işi çok iyi biliyor.

1960'lı yıllarda üretilen çoğu kitap kapaklarında ve afişlerinde yazı karakteri ve tipografik tasarım sorunlarına gerekli önem verilmezdi. Asıl mesaj resme yüklenir, resim yerleştirildikten sonra boş kalan yere yazılar bir anlamda "tıkıştırılırdı". Yazı karakteri seçiminde rastgelelik ve sıradanlık egemendi. Eldeki Letraset kutusunda ne varsa o karakter kullanılırdı. Mesajla hiç uyuşmayan, kendi aralarında herhangi bir tutarlılıktan eser olmayan farklı yazı karakterlerine aynı iş üzerinde yer verilirdi. Yalçın Emiroğlu'nun kitap kapaklarındaki başlık yazılarına özen gös-

terdiğine tanık oluyoruz. Çoğunlukla yazı katalogundaki standart karakterlerle yetinmiyor, neredeyse her kitap başlığı için özel bir yazı tasarlıyor, farklı yerleştirmeler yapıyor. Bilgisayar teknolojisi öncesinde, grafik tasarım uygulamalarında, yazı ve resim ayrı ayrı çalışılır, renk ayırımı aşamasında birleştirilirdi. Bu tasarımcıya kolaylık sağlayan bir yöntemdi. Ancak Emiroğlu'nun büyük boy kapak orijinallerinde yazının doğrudan resmin üzerine boyandığını ya da kâğıttan kesilerek yerleştirildiğini görüyoruz. Bunun iki nedeni olduğunu sanıyorum. En önemlisi, tasarımcının yazıyla resmi basılmadan önce bir arada görmek istemesi. İkinci neden ise maliyetle ilgili ve büyük bir ihtimalle yayınevinin önerisi olabilir; yazı ile resmin ayrı çalışılması ve film aşamasında birleştirilmesi renk ayırımı maliyetini birkaç kat artırdığı için, tasarruf sağlamak amacıyla bu yola gidilmiş olabilir.

Yalçın Emiroğlu, *Doğan Kardeş*'in çocukları ve gençleri kültür ve sanat alanına girmeye özendiren yaklaşımının bir sonucu olarak çok genç yaşta dergiye karikatür çizmeye başlamıştı. Yeteneğini keşfeden Vedat Nedim Tör'ün önerisiyle kitap kapağı yapmaya geçti. Bilebildiğim kadarıyla bu yeteneğini grafik iletişimin başka alanlarına taşımadı; çok genç yaşta başladığı kitap kapağı tasarımı işini sürdürmedi. Sürdürseydi, Sait Maden, Mengü Ertel, Yurdaer Altıntaş gibi grafik tasarımın büyük ustalarından biri olabilecekti. Seçtiği ve eğitim gördüğü mimarlık alanında kariyer yapmayı tercih etti. *Doğan Kardeş* misali, kitap kapağı tasarımının çocuk yüzü olarak kalmayı yeğledi.

1 Arslan Kaynardağ, "Kitap Grafik İlişkisi ve Günümüzde Kitap Kapakları", *Grafik Sanatı Dergisi*, Sayı 1, s. 5, İstanbul, 1985.
2 a.g.y.
3 a.g.y.

KATALOG

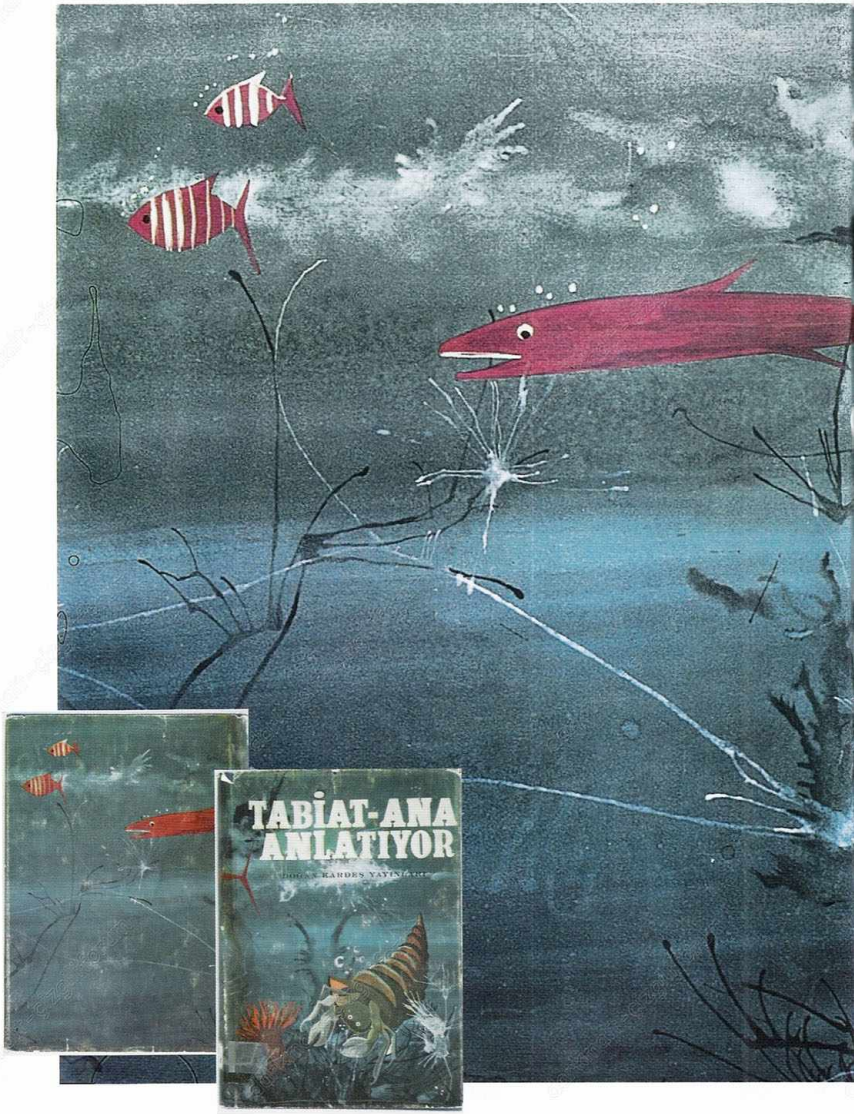
TABİAT-ANA
ANLATIYOR

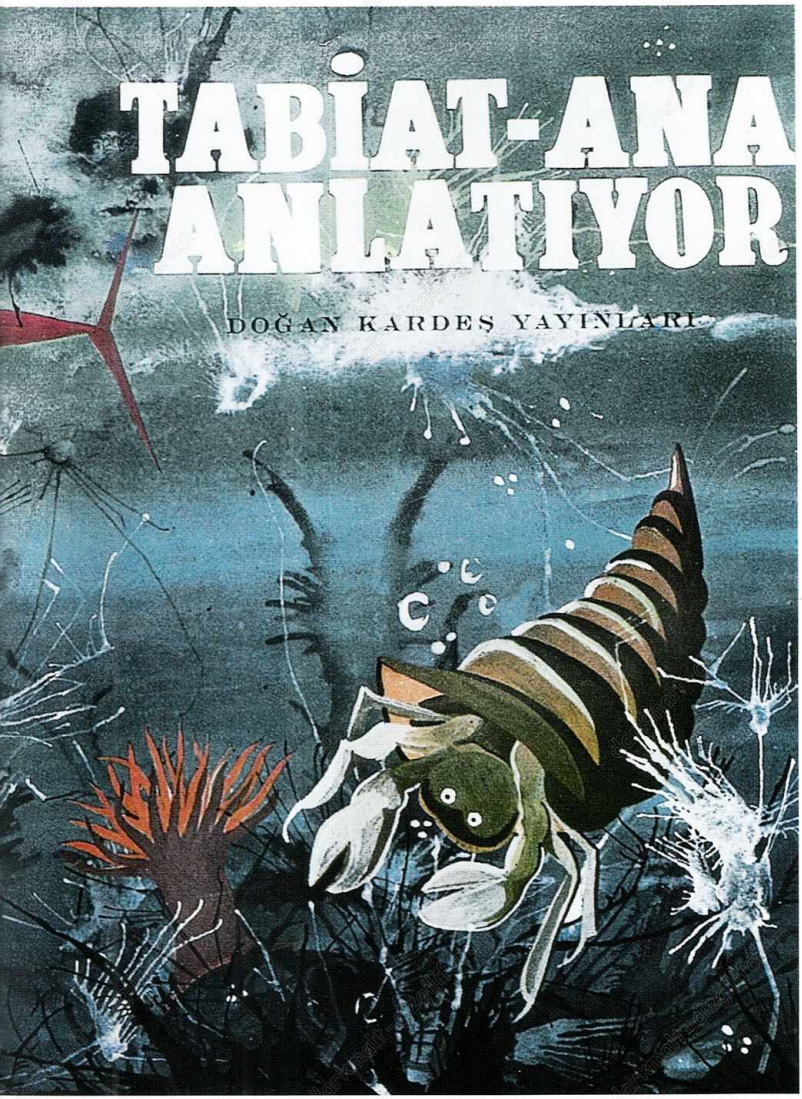
TABİAT-ANA
ANLATIYOR
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

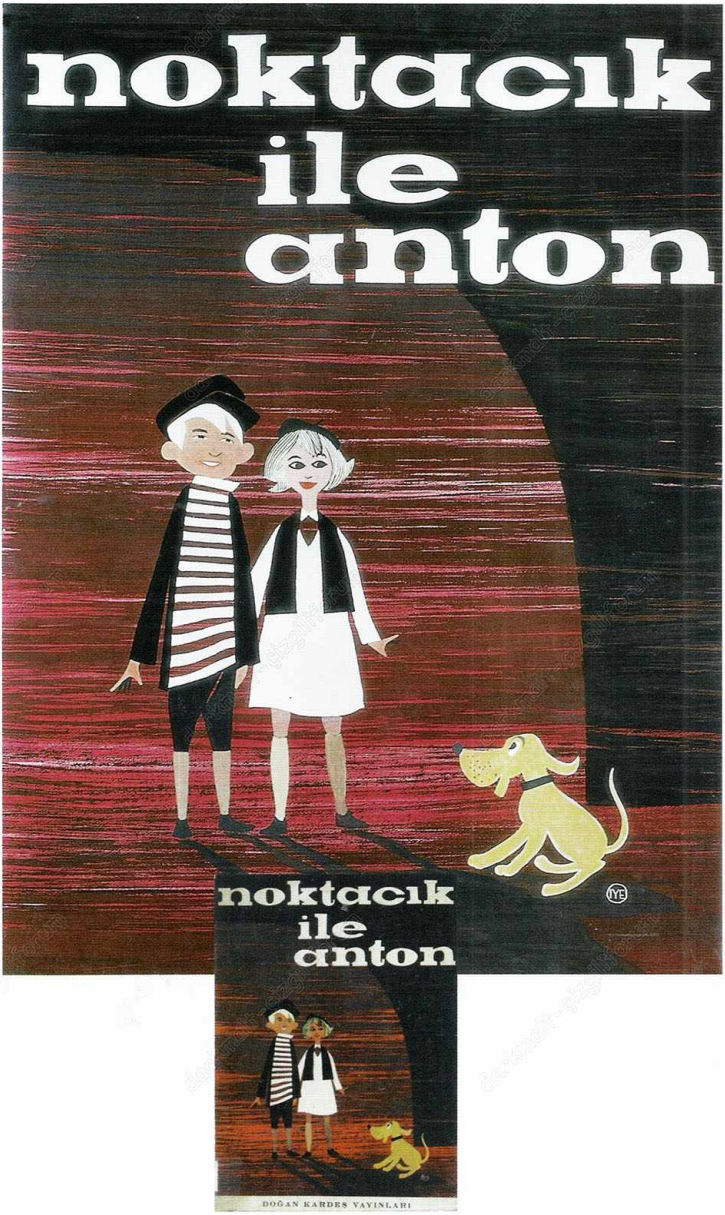
noktacık
ile
anton
noktacık
ile
anton
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

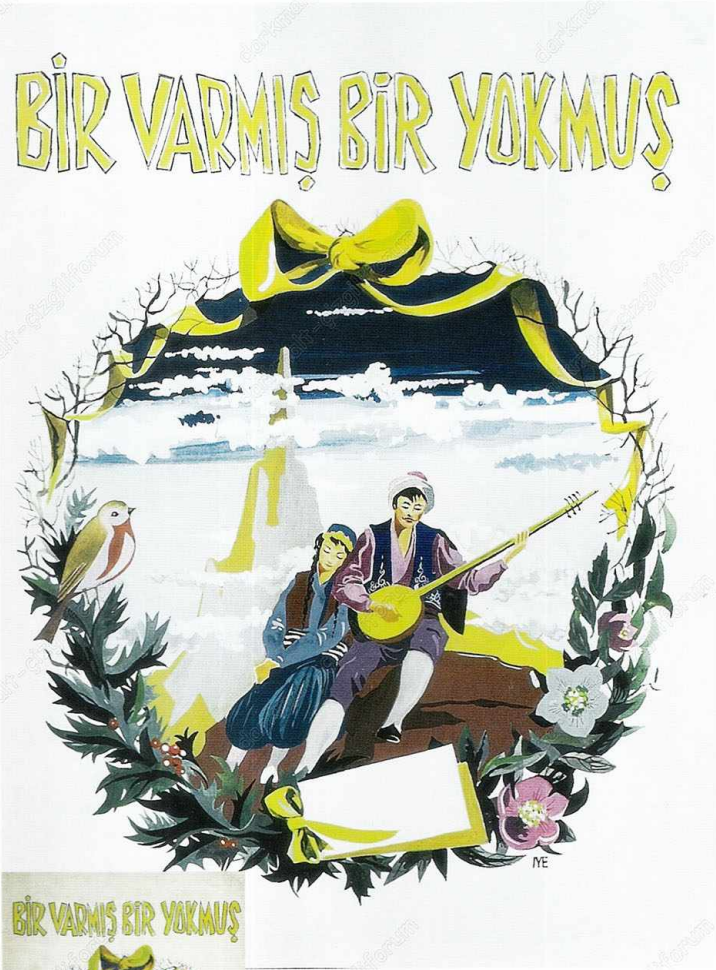
BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ
İYE

BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ
SELİTON CEM GÜNEY
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

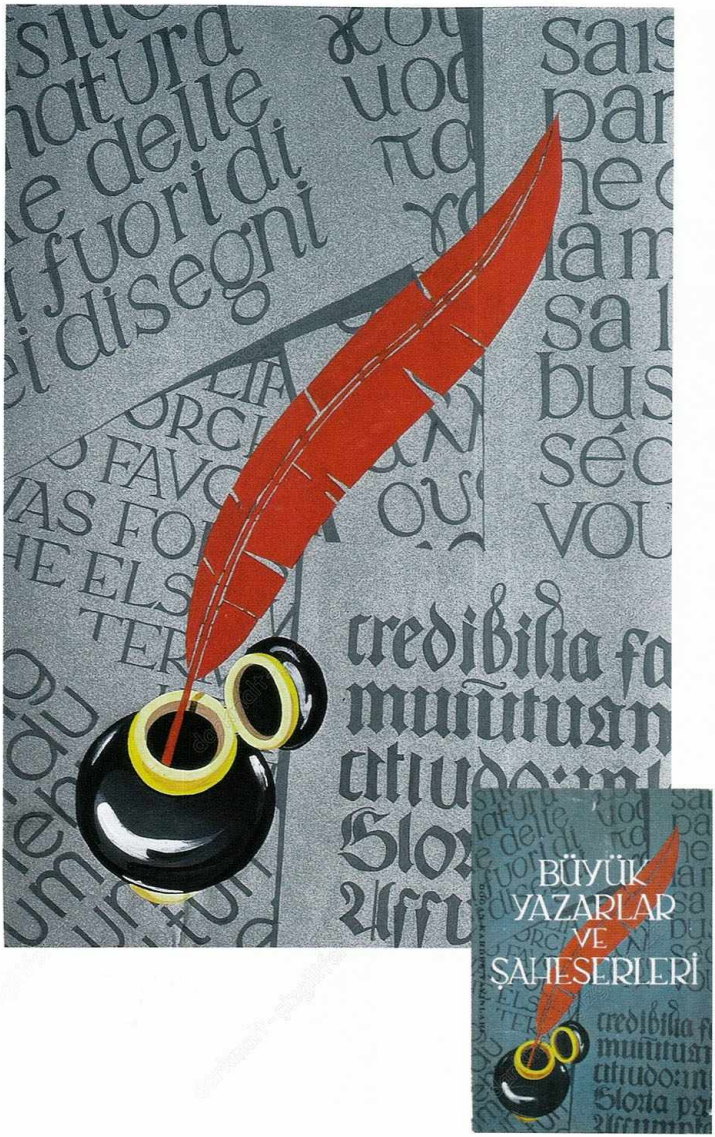
BÜYÜK
YAZARLAR
VE
ŞAHESERLERİ

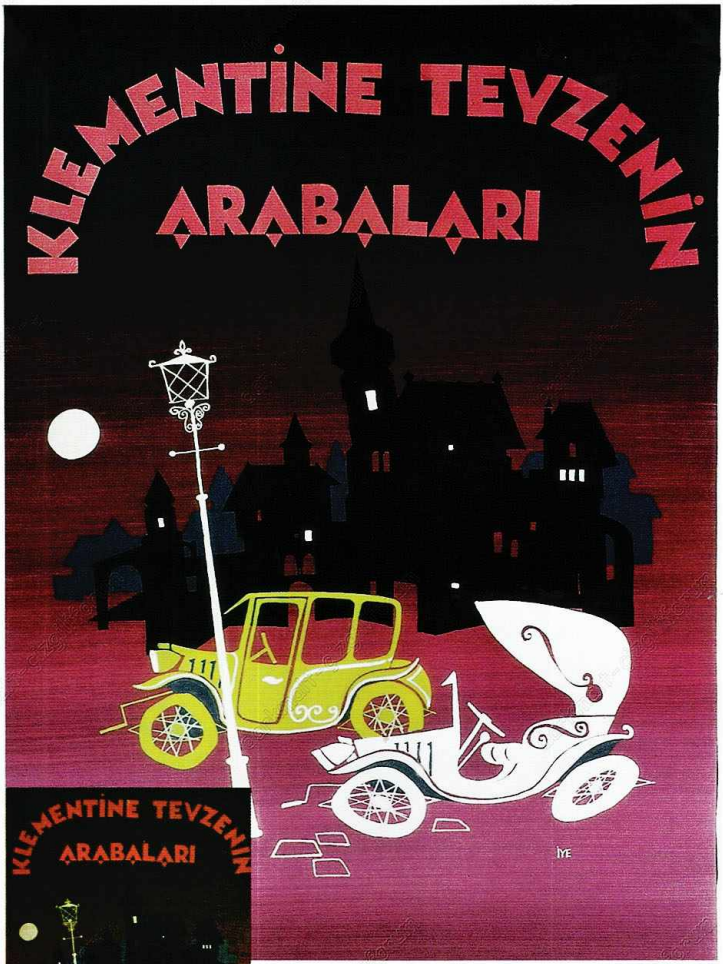
KLEMENTİNE TEVZENİN
ARABALARI
111
İYE

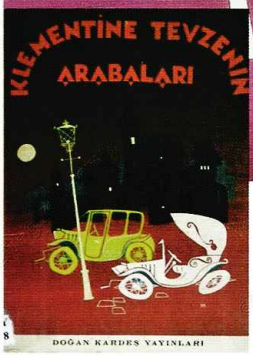
KLEMENTİNE TEVZENİN
ARABALARI
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

Wilhelm
Tell
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

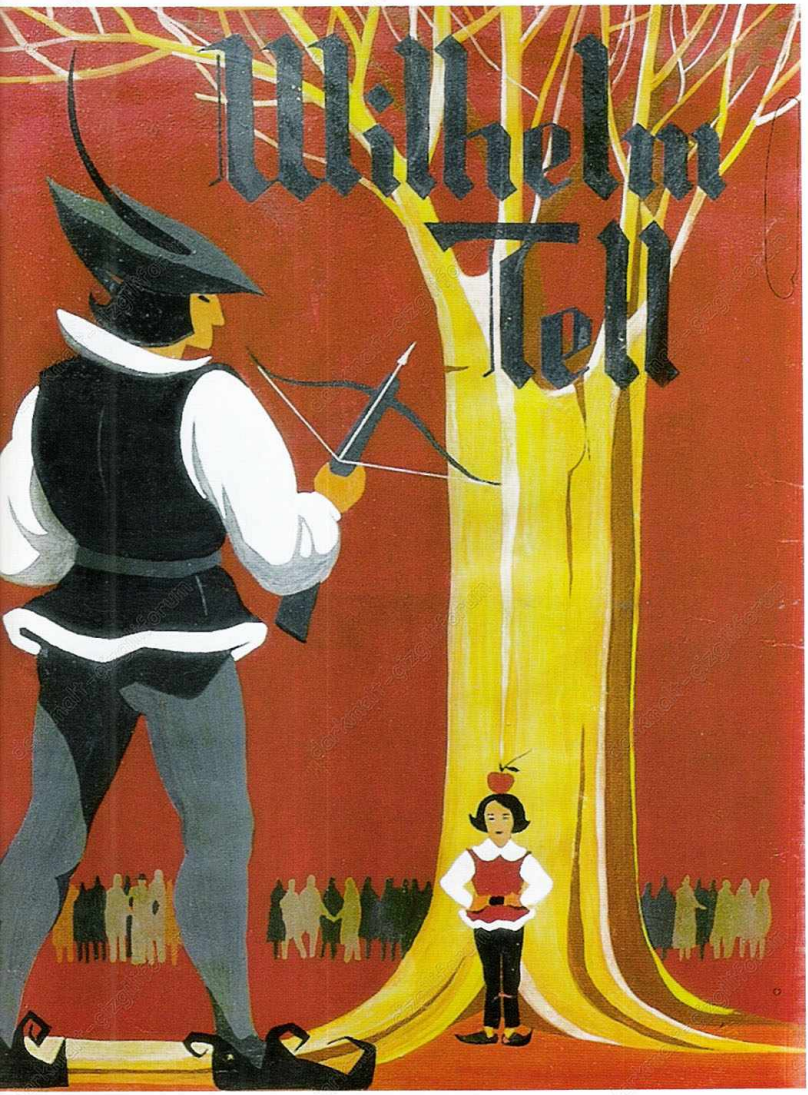
Wilhelm
Tell

GÜZEL KİTAPLAR

Güzel kitaplar, kitap sevgisini arttırmanın, okuma ilgisini yükseltmenin en kuvvetli vasıtasıdır.

Güzel kitaplar, aynı zamanda çocuklarımızda güzellik, temizlik ve güven duygusunun uyanıp gelişmesine de yardım eder. Çocuklarımıza doğum, bayram, yılbaşı, sünnet, sınıf geçme hediyesi olarak güzel kitaplar hediye etmek âdetinin bizde de gittikçe yayıldığını görmekle seviniyoruz.

Fiyatı 12,5 Lira

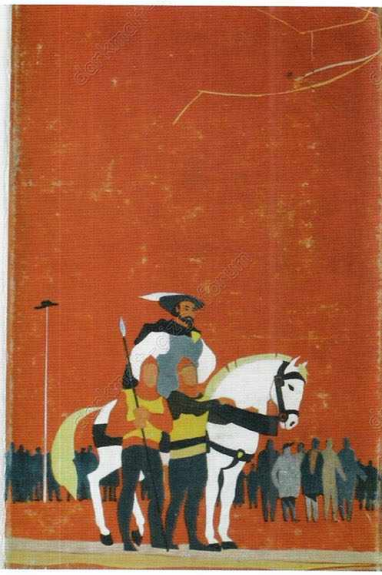

GÜZEL KİTAPLAR

Güzel kitaplar, kitap sevgisini arttırmanın, okuma ilgisini yükseltmenin en kuvvetli vasıtasıdır.

Güzel kitaplar, aynı zamanda çocuklarımızda güzellik, temizlik ve düzen duygusunun uyanıp gelişmesine de yardım ederler. Çocuklarımıza doğum, bayram, yılbaşı, sünnet, sınıf geçme hediyesi olarak güzel kitaplar hediye etmek âdetinin bizde de gittikçe yayıldığını görmekle seviniyoruz.

Fiyatı 12,5 Lira

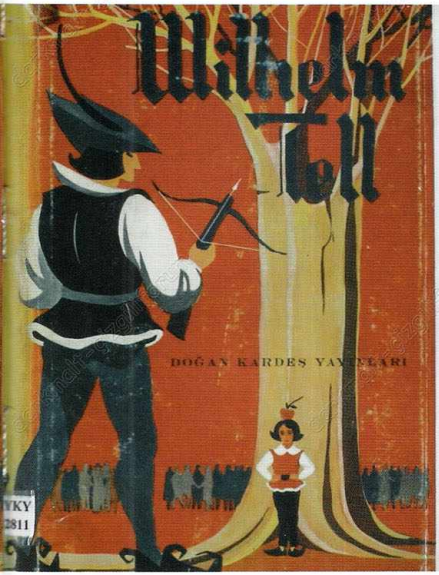

WILHELM TELL

İsviçre'nin ünlü destan kahramanı Wilhelm Tell'in hikâyesi, dünyanın her köşesinde büyük küçük herkes tarafından merak ve heyecanla okunur.

Bugünkü İsviçre'yi meydana getiren Kantonlar halkının memleketlerini işgal eden düşmanlarla nasıl savaştıklarını, hürriyetleri uğrunda nelere katlandıklarını anlatan bu başıtanbaşa meraklı hikâyenin türkçemizde yalnız kısaltılmış bir kaç formalık çevirileri yayınlanmıştır.

Doğan Kardeş Yayınevi okuyucularına ilk defa bu ünlü destanı genişletilmiş orijinal şekliyle sunmaktadır.

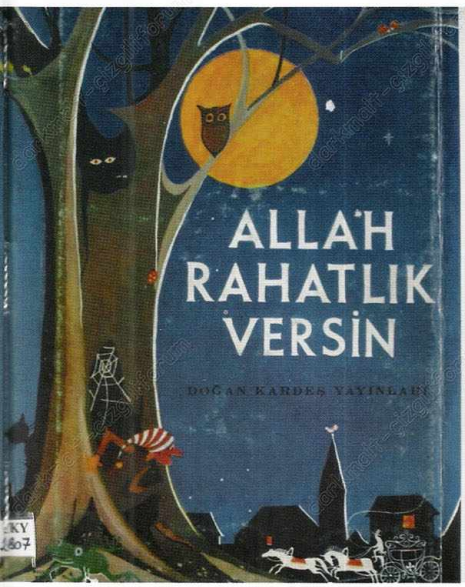

ALLAH RAHATLIK VERSİN

Jella Lepman'ın bu eseri belli başlı dünya dillerine çevrilmiş, klâsik çocuk kitapları arasına girmiştir.

Çocuklarda okuma zevkini uyandırmak için küçük yaşlarda onları iyi ve güzel kitaplarla tanıştırmak ana-babaların başlıca vazifeleridir.

İşte bu kitap, evdeki büyüklerinden bıkıp usanmadan yeni yeni hikâye ve masal istiyen çocuklar için yazılmıştır.

İçinde her yaşta çocuğun merak ve heyecanla okuyacağı biribirinden güzel yepyeni masallar vardır.

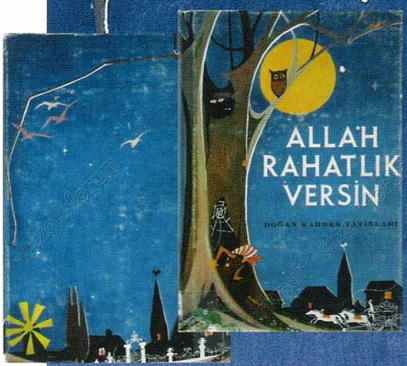
ALLAH
RAHATLIK
VERSİN
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

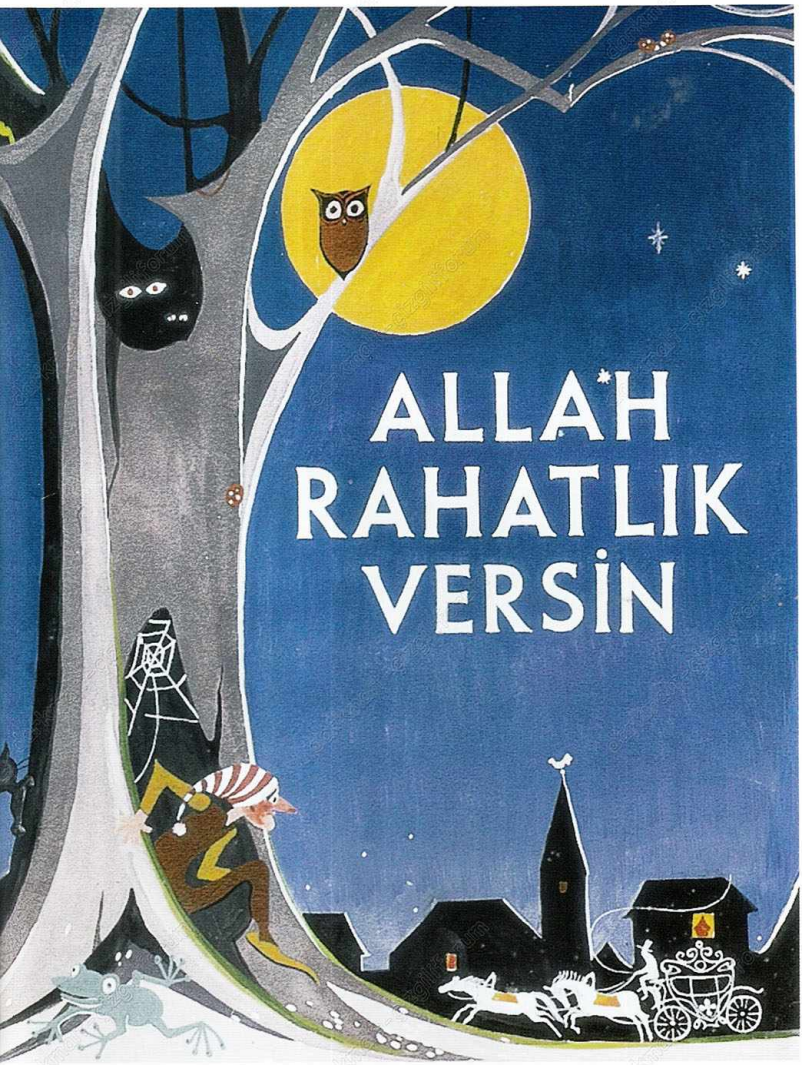
ALLAH
RAHATLIK
VERSİN

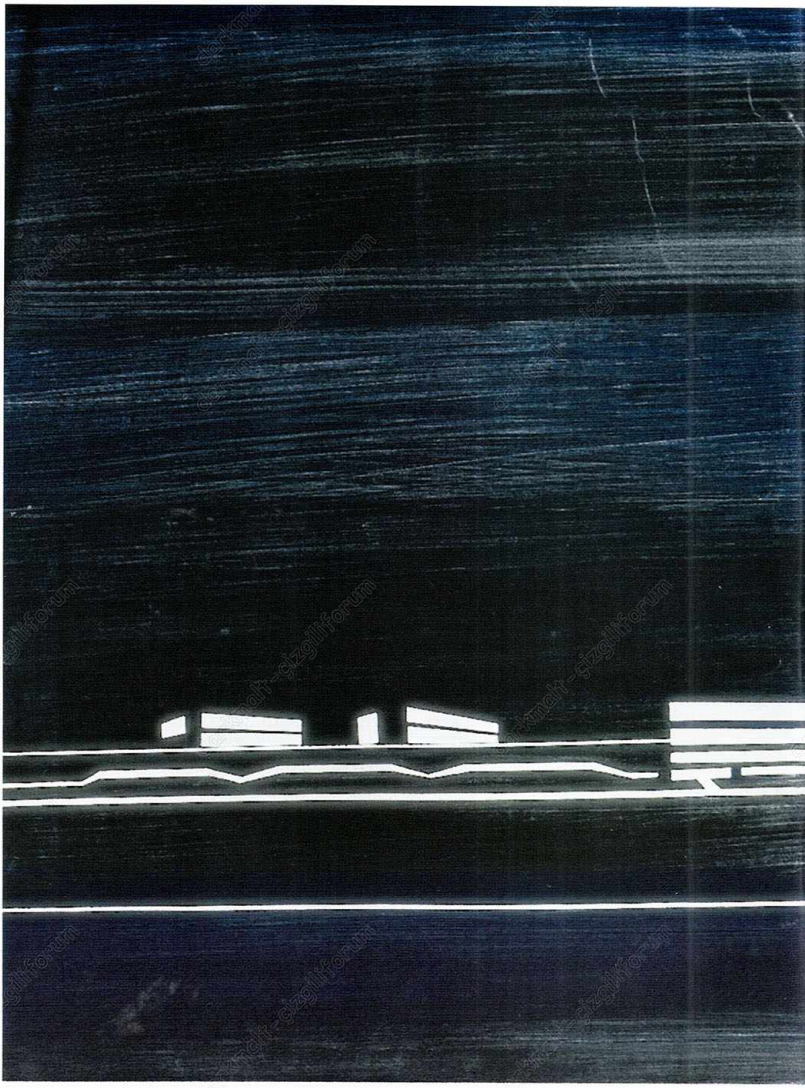

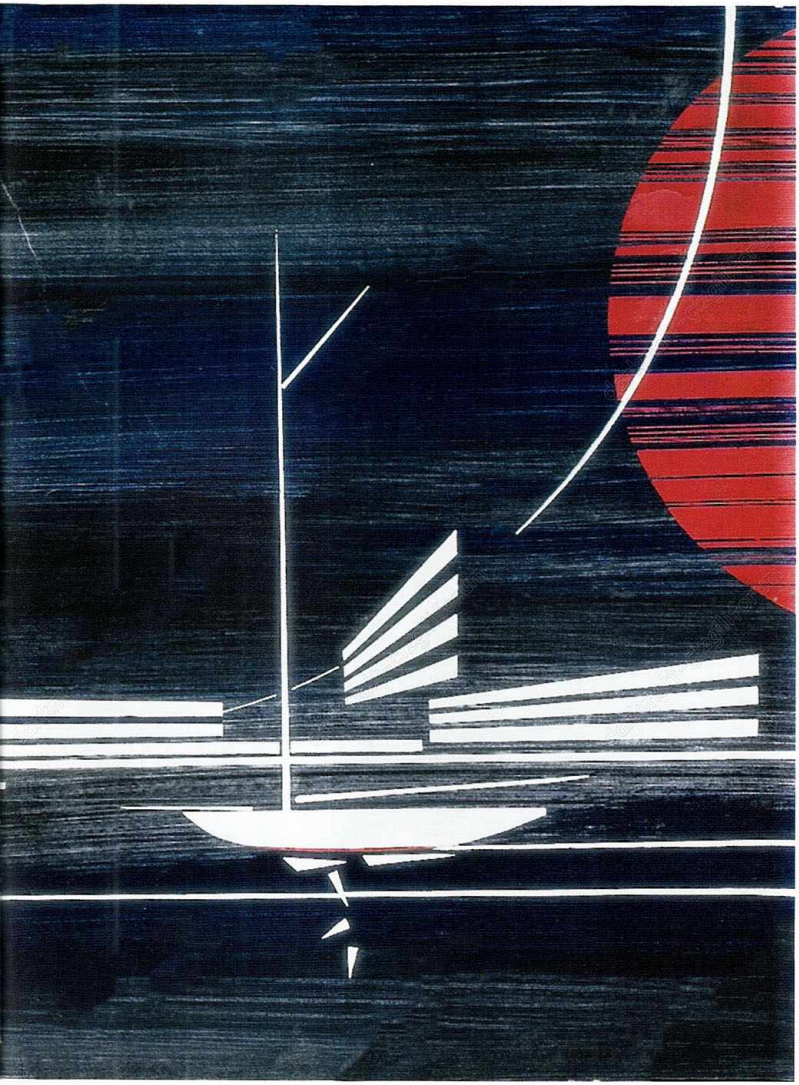

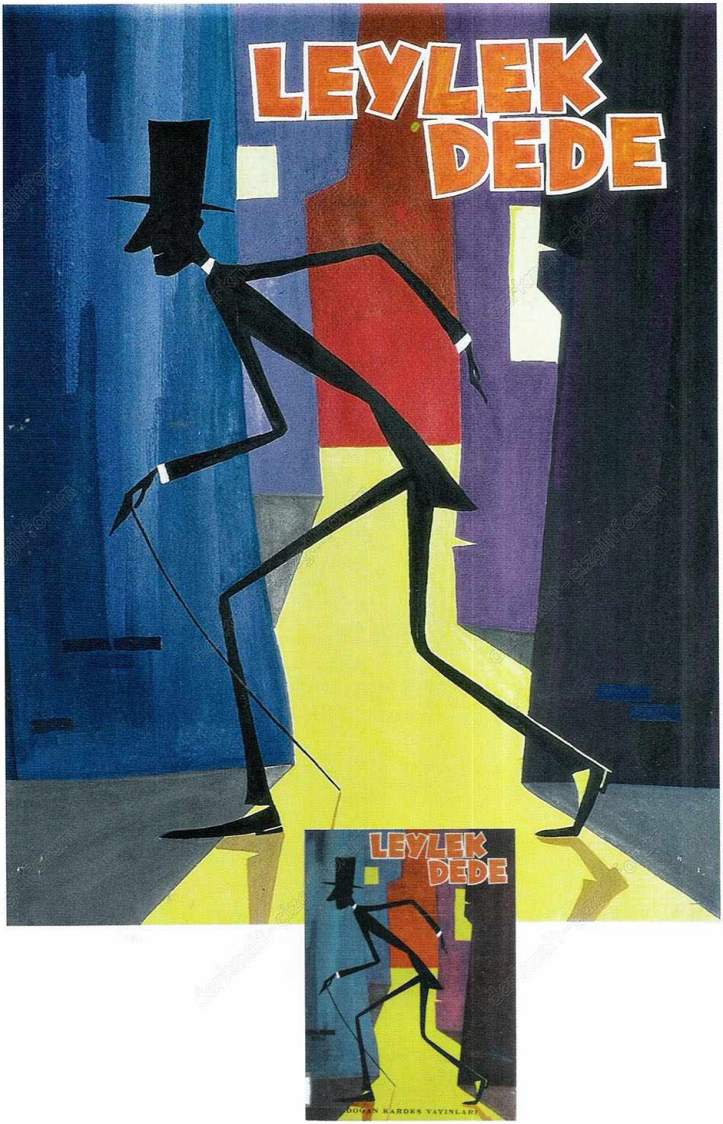
LEYLEK
DEDE
LEYLEK
DEDE
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

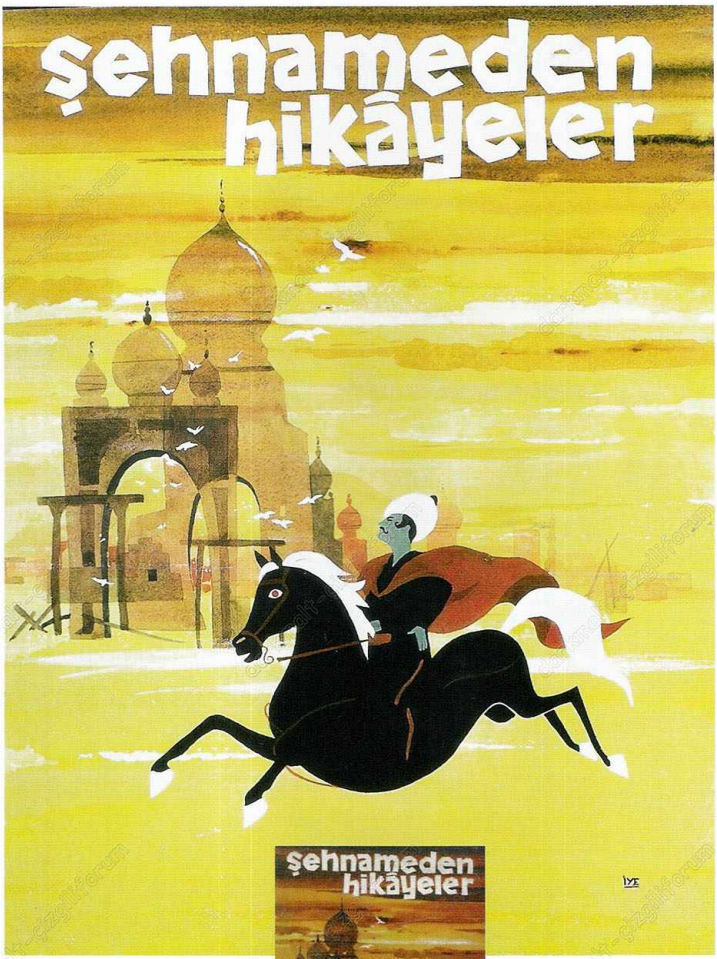
şehnameden
hikâyeler

şehnameden
hikâyeler
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

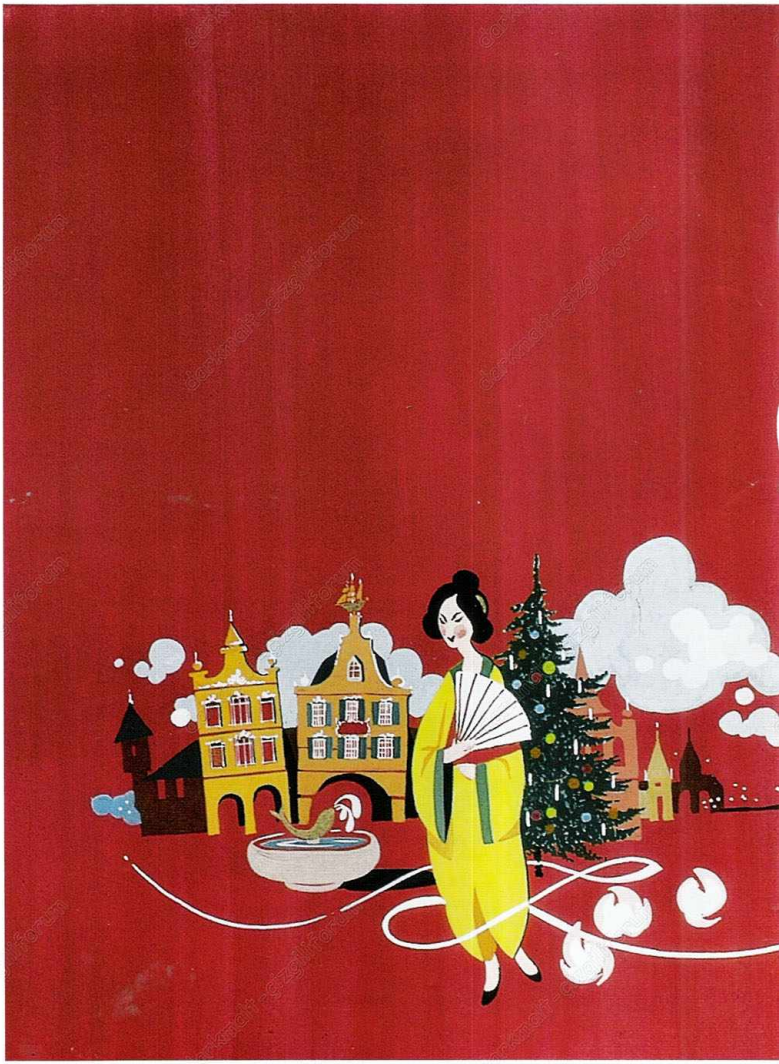

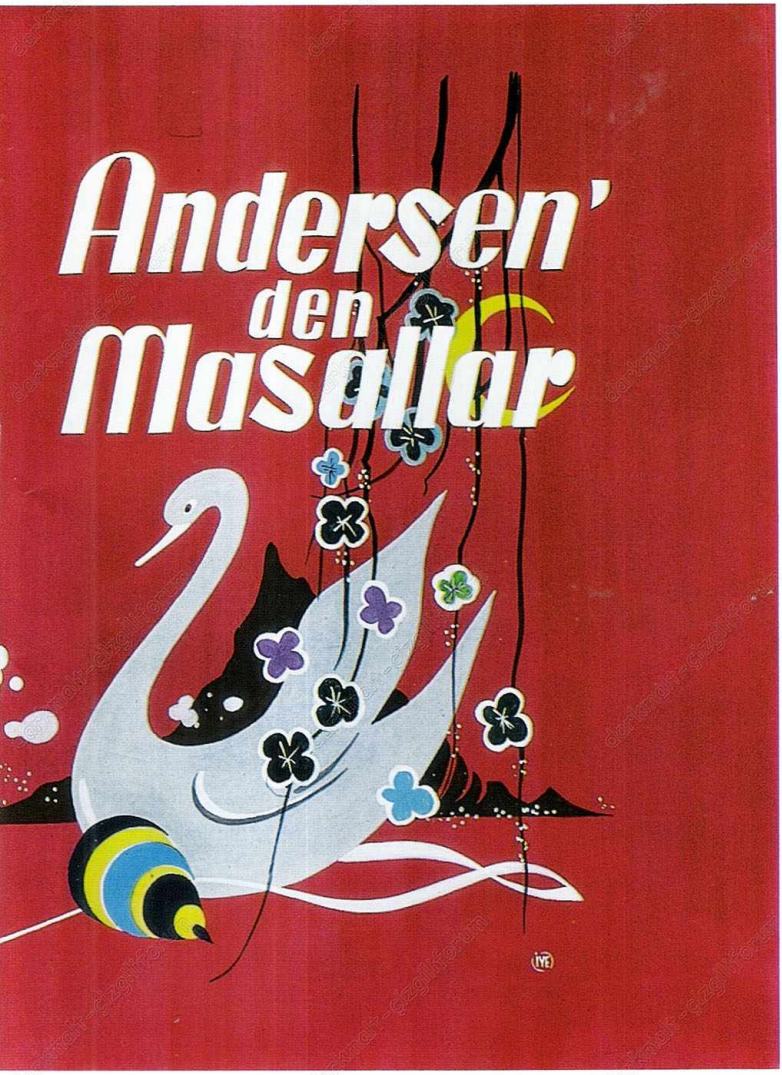
Andersen'
den
Masallar

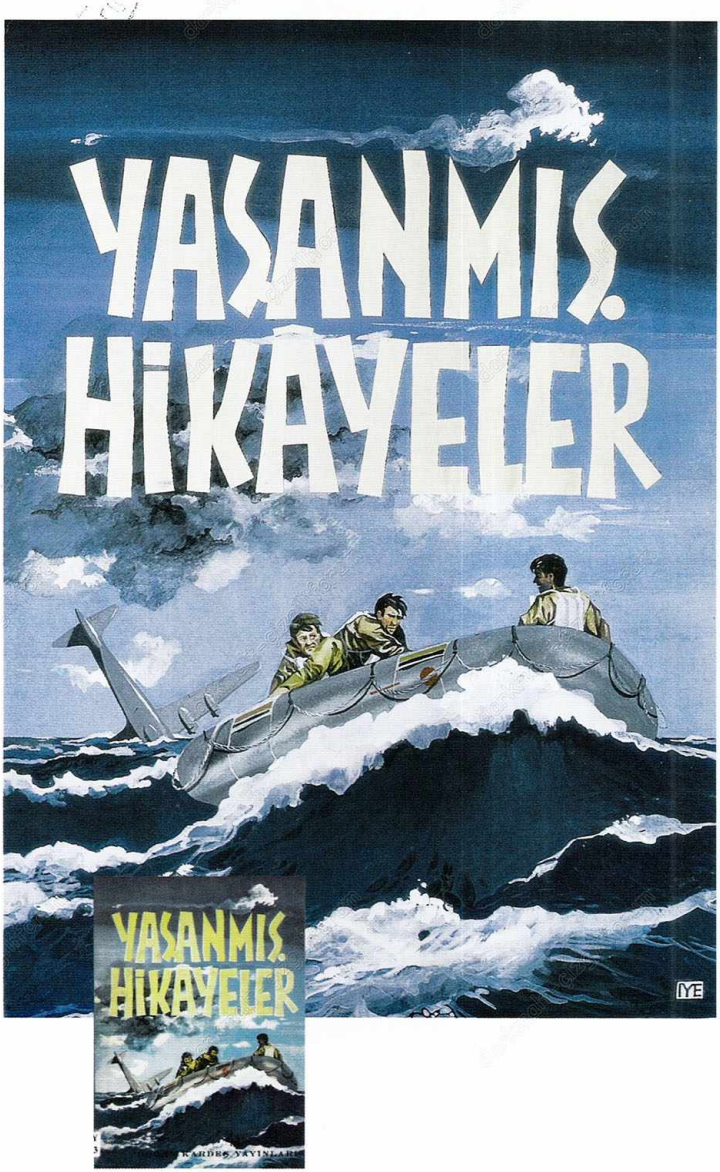
YAŞANMIŞ
HİKAYELER
İYE
YAŞANMIŞ
HİKAYELER

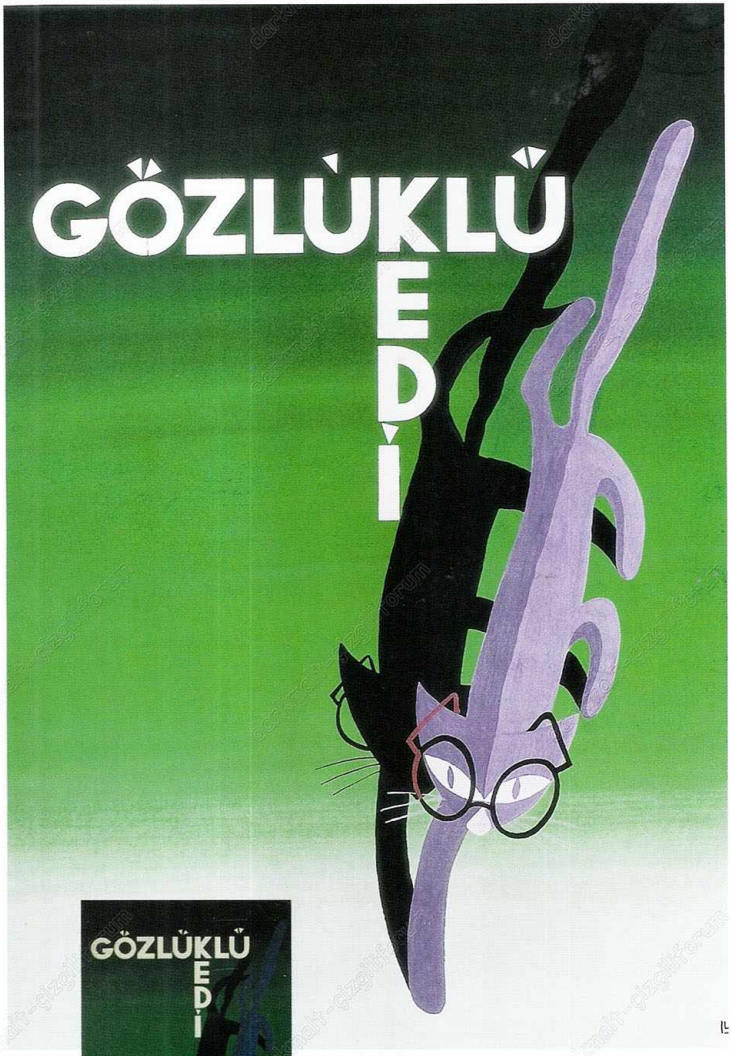
GÖZLÜKLÜ
EDİ

GÖZLÜKLÜ
EDİ
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

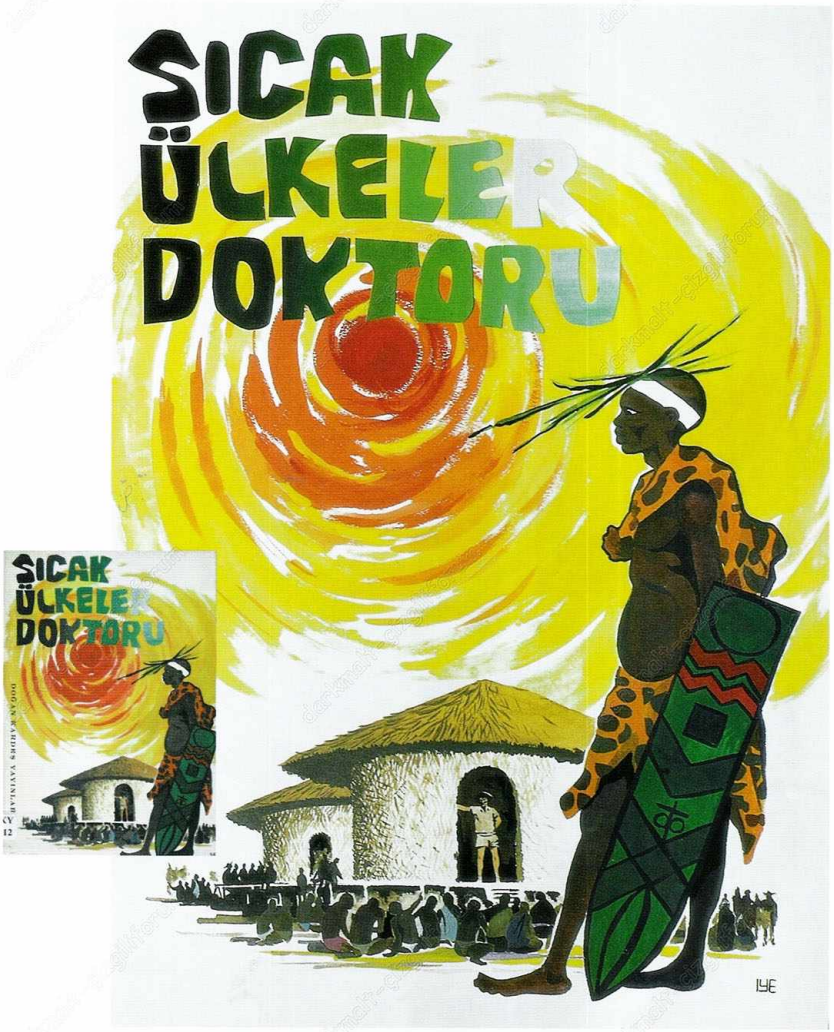
SICAK
ÜLKELER
DOKTORU
SICAK
ÜLKELER
DOKTORU
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI
12

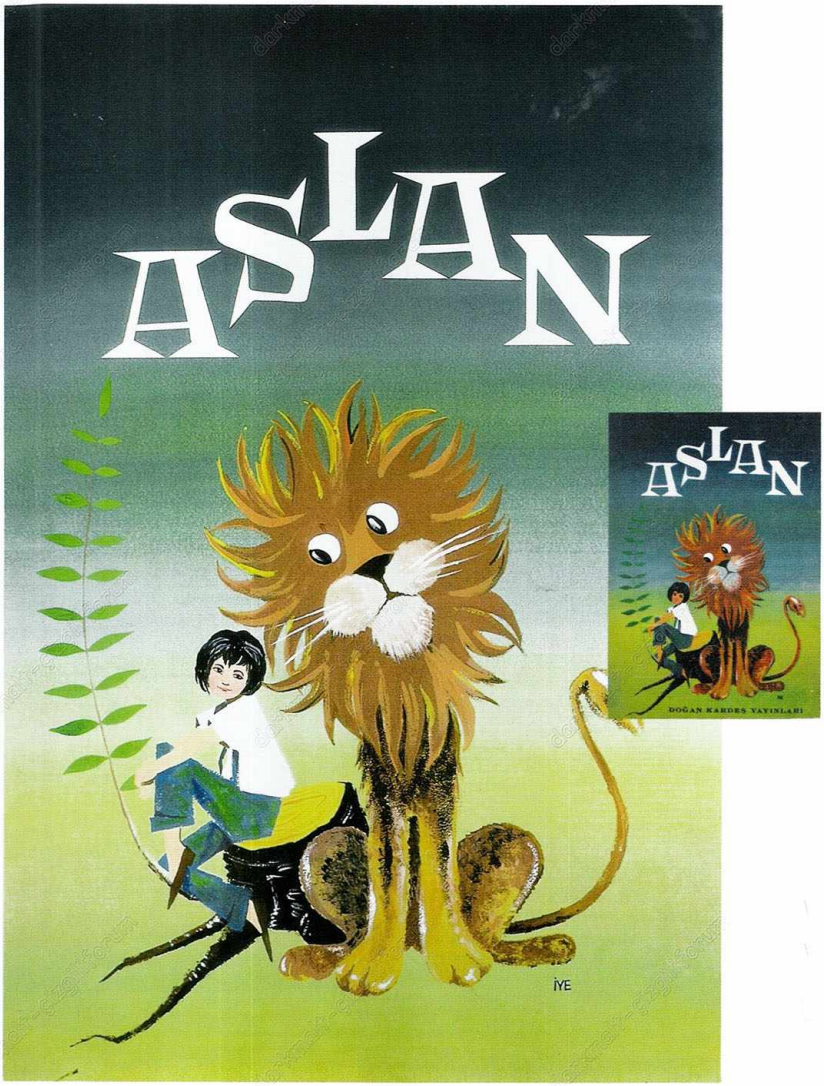
ASLAN
İYE
ASLAN
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

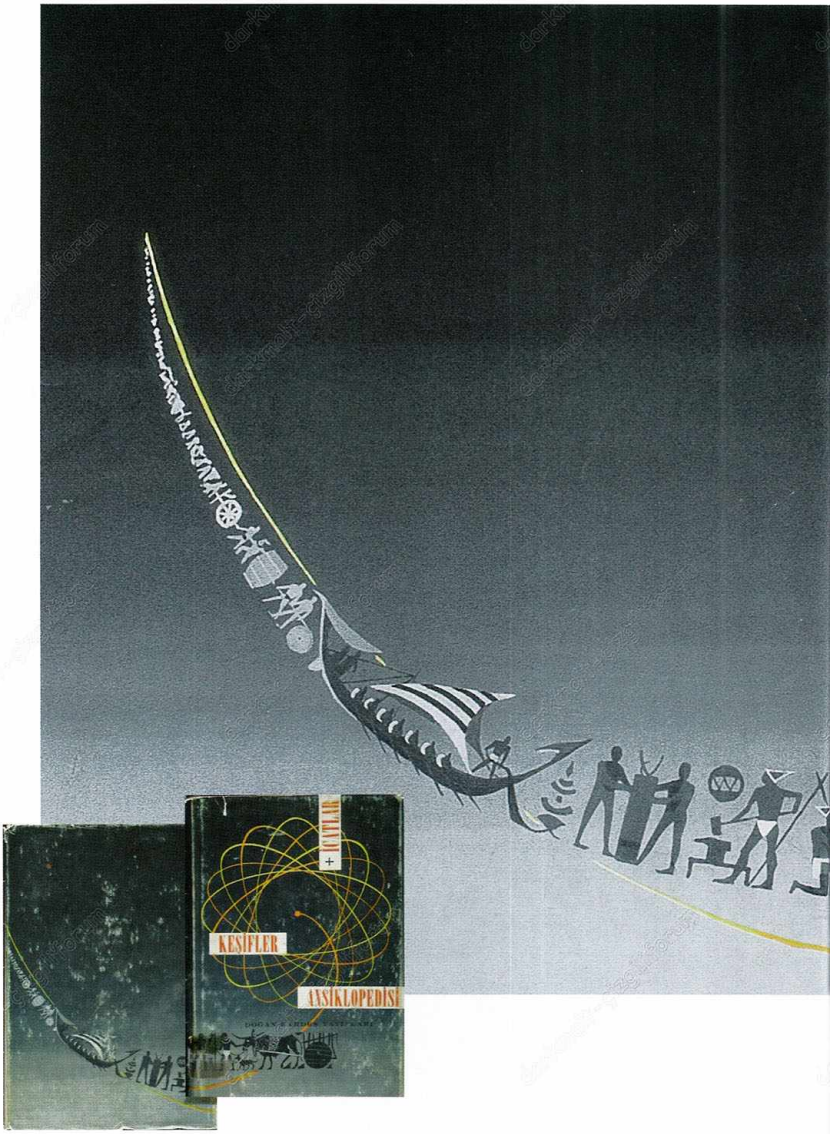
KEŞİFLER
ANSİKLOPEDİSİ

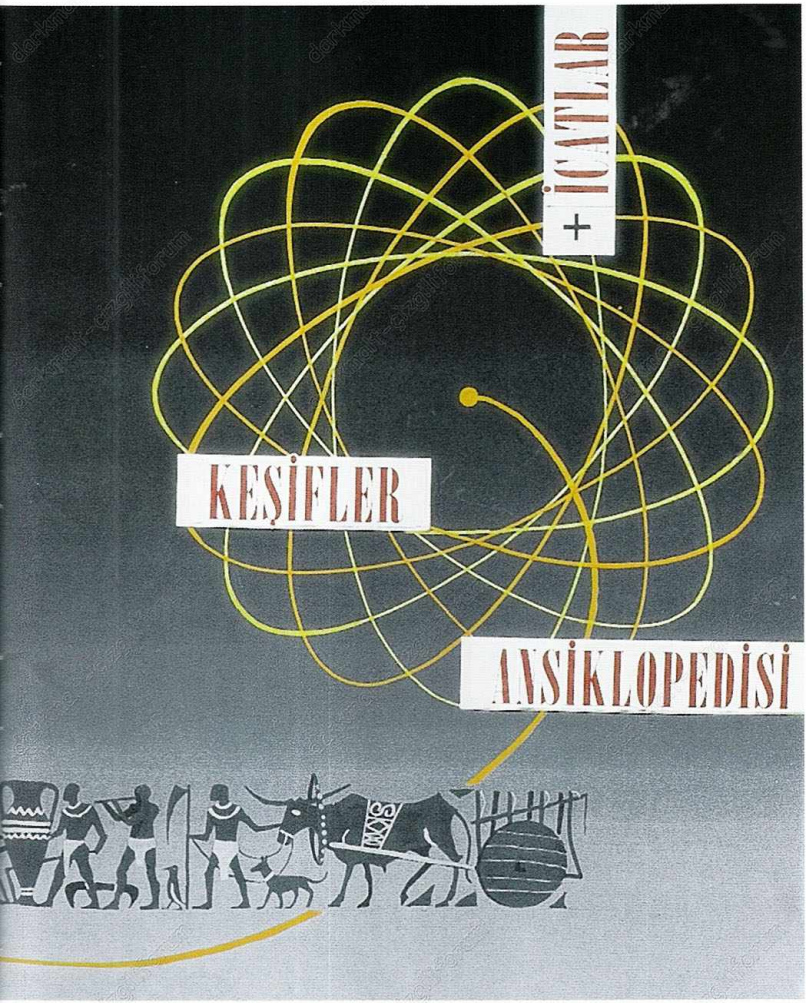
+ İCATLAR
KEŞİFLER
ANSİKLOPEDİSİ

KURTLARI
YILDIRAN
KIŞ

KURTLARI
YILDIRAN
KIŞ

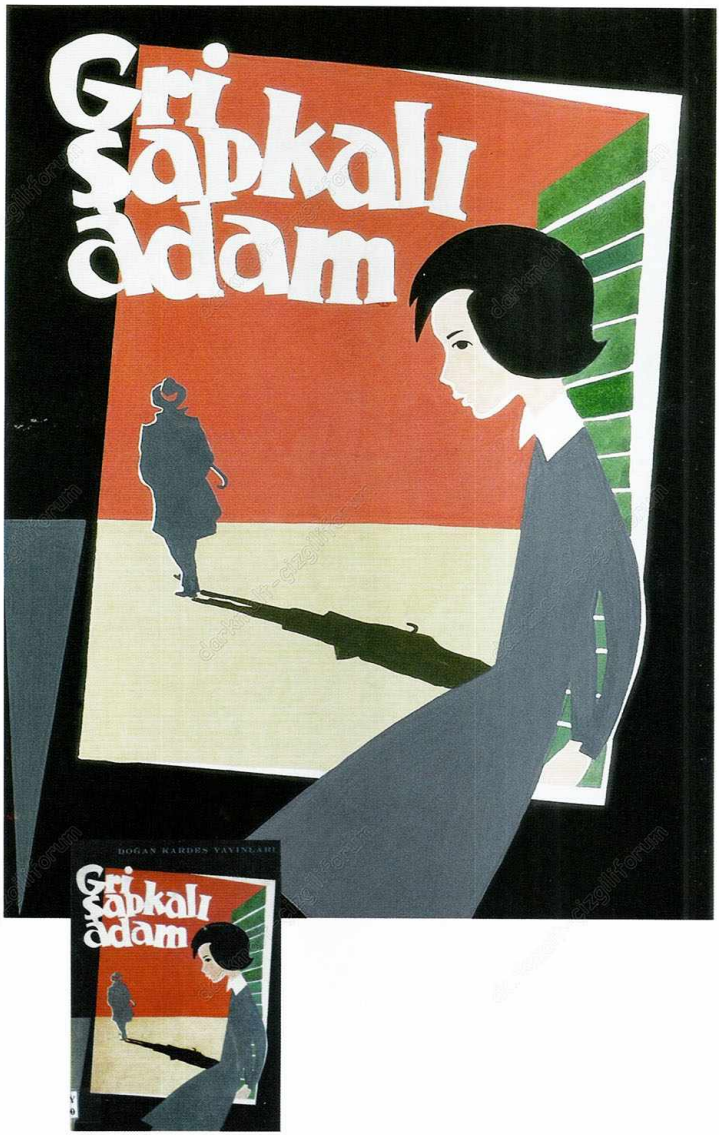
Gri
şapkalı
adam
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI
Gri
şapkalı
adam

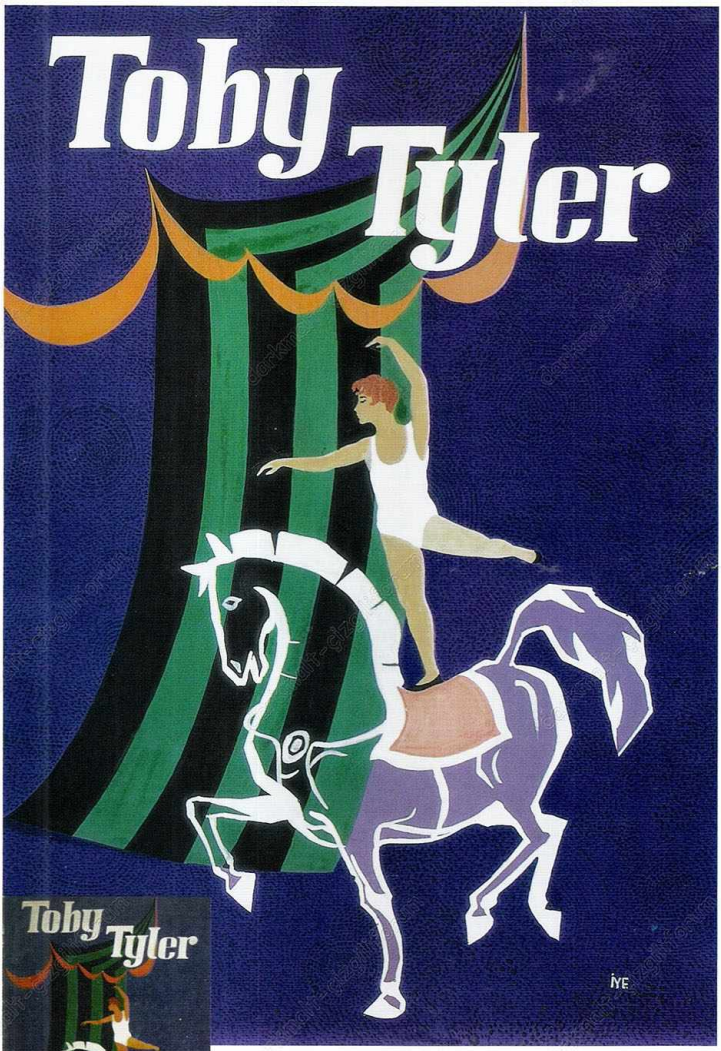
Toby Tyler
IVE

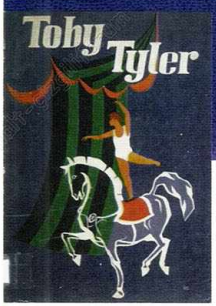
Toby Tyler

100
OPERA

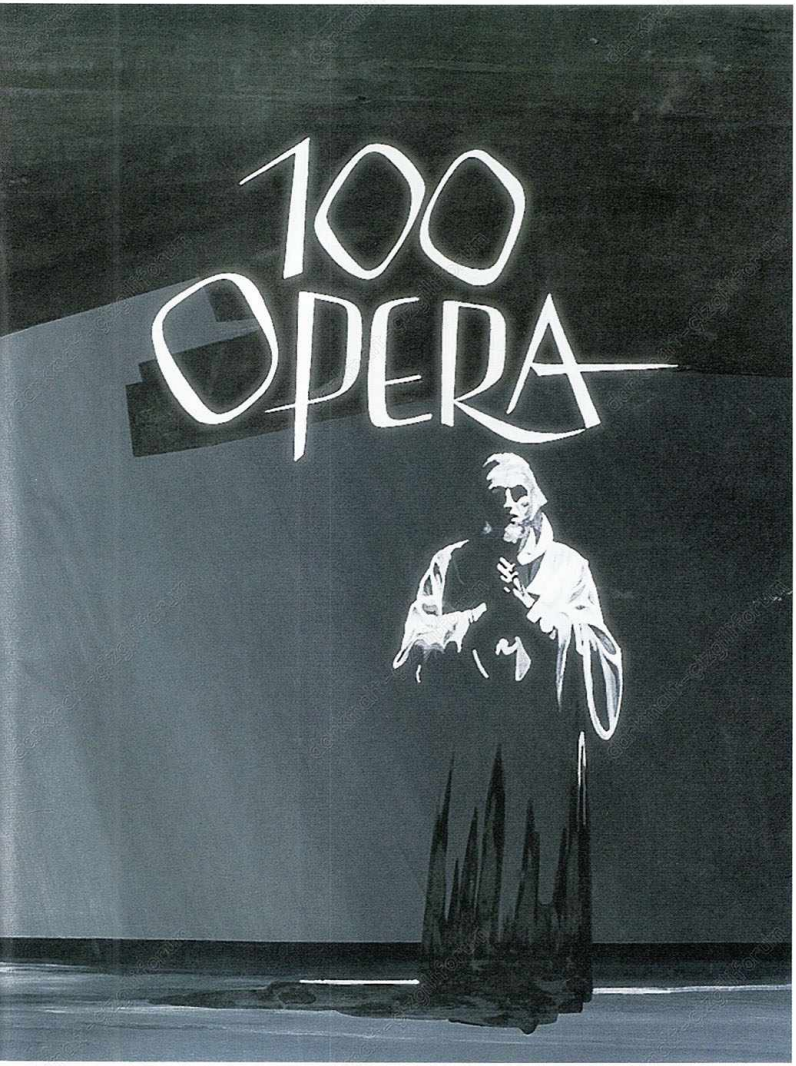
100
OPERA

YÜZ OPERA

Fiatı 25 Lira

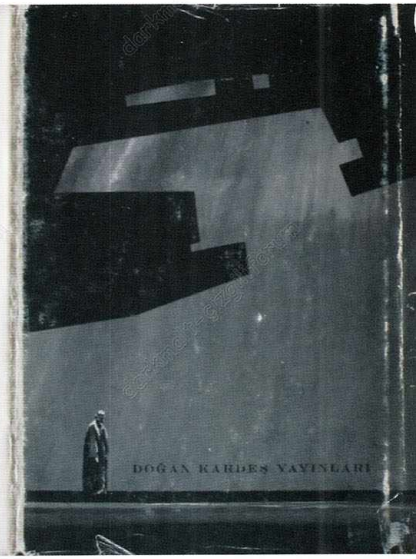

GÜZEL KİTAPLAR

Güzel kitaplar, kitap sevgisini arttırmanın, okuma ilgisini yükseltmenin en kuvvetli vasıtasıdır.

Güzel kitaplar, aynı zamanda çocuklarımızda güzellik, temizlik ve düzen duygusunun uyanıp gelişmesine de yardım ederler. Çocuklarımıza doğum, bayram, yılbaşı, sünnet, sınıf geçme hediyesi olarak güzel kitaplar hediye etmek âdetinin bizde de gittikçe yayıldığını görmekle seviniyoruz.

Fiatı 12,5 Lira

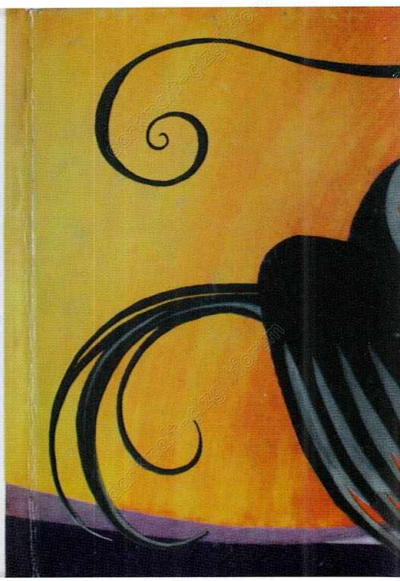

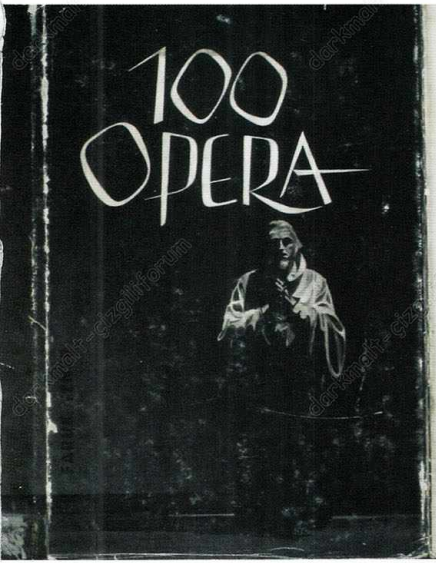

YÜZ OPERA

«YÜZ OPERA» daha önce benzeriniz ve eşiğinizin yazarı «DÜNYÜ OPERALARI» gibi sanatçıların ulaşmamız için hazırlandı. Kitapta her biri bir yüz eseri, besteleriyle değişen yıllarını ve ilk oynanış tarihleri, gösterilerde bulunarak kronolojik bir düzen göre düzenlenmiş, ayrıca şiirlerinde bestesi de verilmiştir. Kitabın başında operanın doğuşunu ve gelişmesini anlatan, bu sanatın yurdumuzda nasıl girip hangi safhalarda bulunduğunu belirten bir 'Tarihçe' yer almıştır. Ayrıca yüz opera'nın besteçilerinin ve kısa biyografileri de kısaca bulunmuştur. Bütün eserler kendi orijinal adlarıyla alınmış; bu adlardan çevirisi yapılanlarda türkçeleri de yanlarında, Kitapta bulunan operalarda yazılış, bitiş yıllarından, özellikle ilgi çekici olanlar ve gösterildiği kentlerden derlenmiştir. Bu arada her eserin nasıl, hangi şartlar ve etkiler altında bestelendiği anlatılmış, konuları verilmiş ve sahne bölümlerine geniş yer ayrılmış, burada gösterilmiştir. Sahnede konuşularak geçtiği yerler de belirtilmiştir. Bütün bestelerde ve, ve ve gösteri gösterilmiş, geçiş tarihi kronolojik olarak gösterilmiştir ve gösterilmiştir. Kitapta bulunan operaların başlıca ve ilk ünlü ve sahne hangi sahne bestelerinin de o operaların hatırda rahatsız, her biri şeklinde bulacaklardır.

Son defa tekrar sizin önünüzdeyiz. Bu yüz OPERA. Bu bu alanda okuyucu ve kitaplar bir örnek verilmesini istediğiniz «YÜZ OPERA» kitaplığınızda sizin bilgi kaynaklarınızdan biri, radyo ve gösterilerinin en sevgi arkadaşı olacaktır.

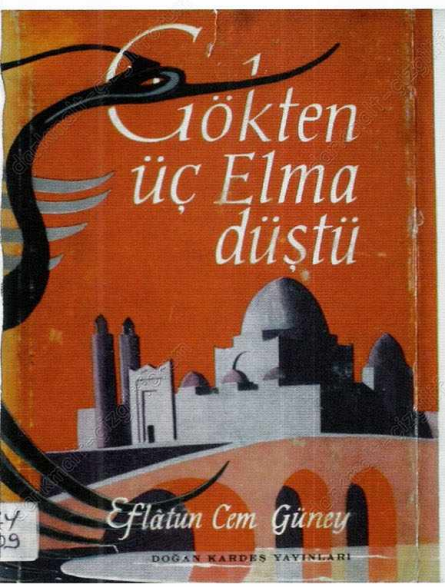

BU TOPRAĞIN MASALLARI

Eflâtun Cem Güney, bu toprağın masallarını, hikâyelerini köy köy, kasaba kasaba dolaşıp ocak başlarında, âşık kahvelerinde, öz kaynaklarından derleyerek şimdiye kadar dil, üslûp ve kompozisyon bakımından çok kötü bir şekilde yazılmış halk masal ve hikâyelerini bir sanat eseri payesine yükselten usta bir sanatçıdır.

Onun «Gökten Üç Elma Düştü» adı altında bir ciltte topladığımız bu güzel masallarını çocuklar kadar büyükler de zevkle okuyacaklardır.

Gökten
üç Elma
düştü
Eflatun Cem Güney

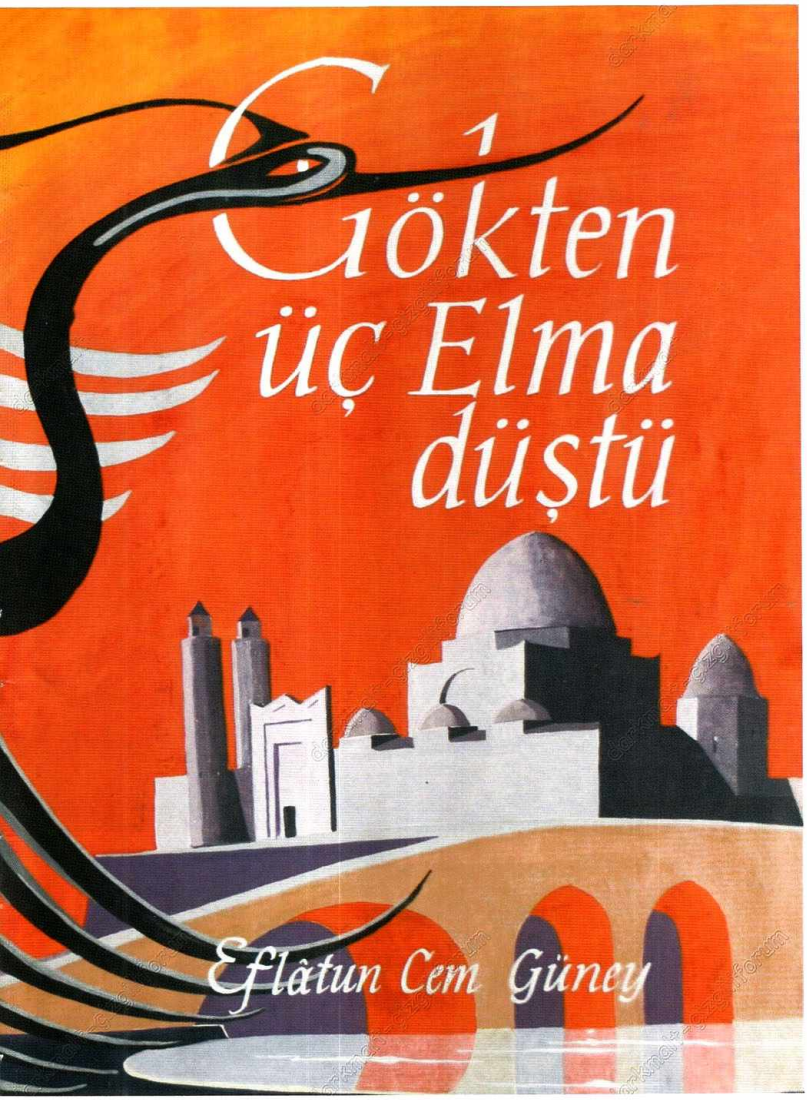
Göktən üç Elma düştü
Eflâtun Cem Güney

Bufalo
Bil

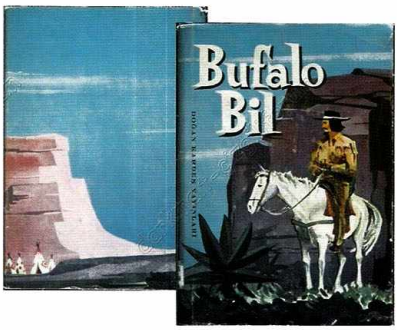
Bufalo
Bil

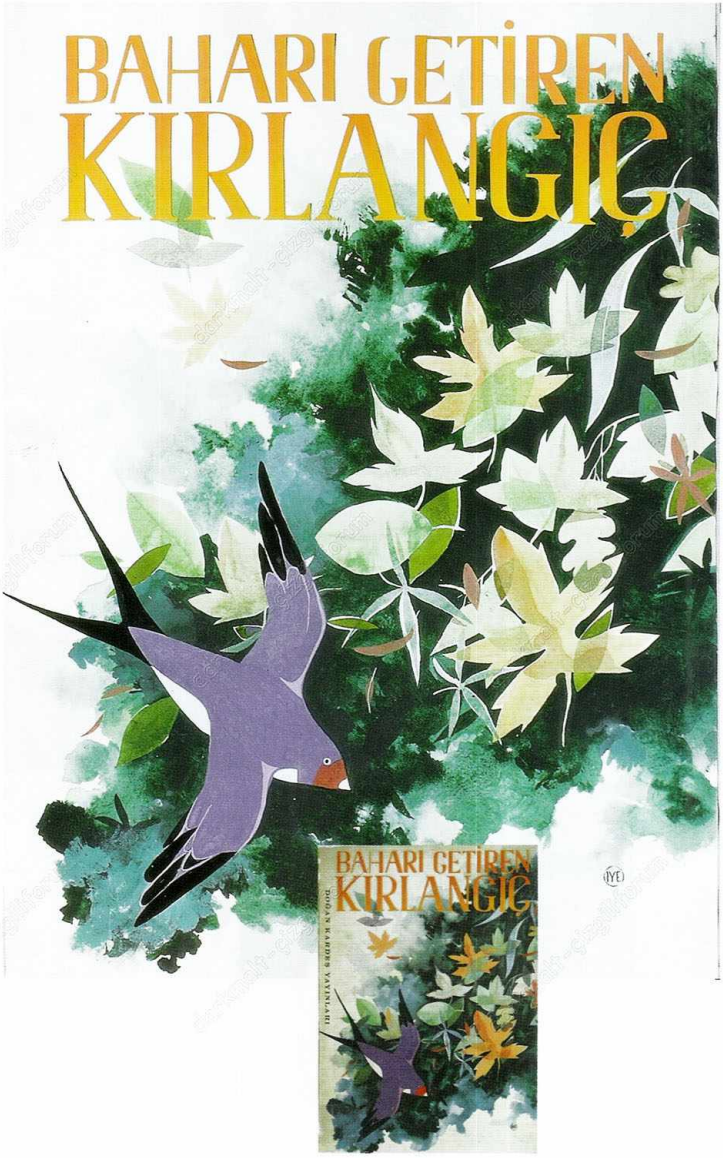
BAHARI GETİREN
KIRLANGIÇ
BAHARI GETİREN
KIRLANGIÇ

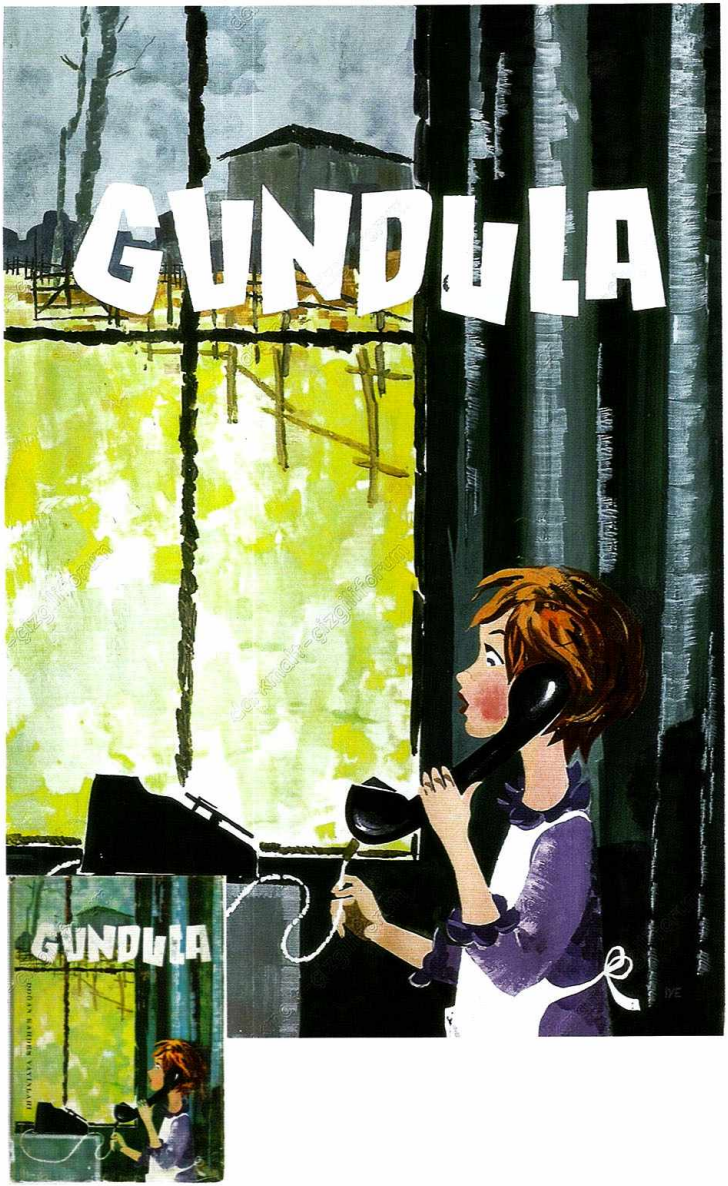
GUNDULA
GUNDULA

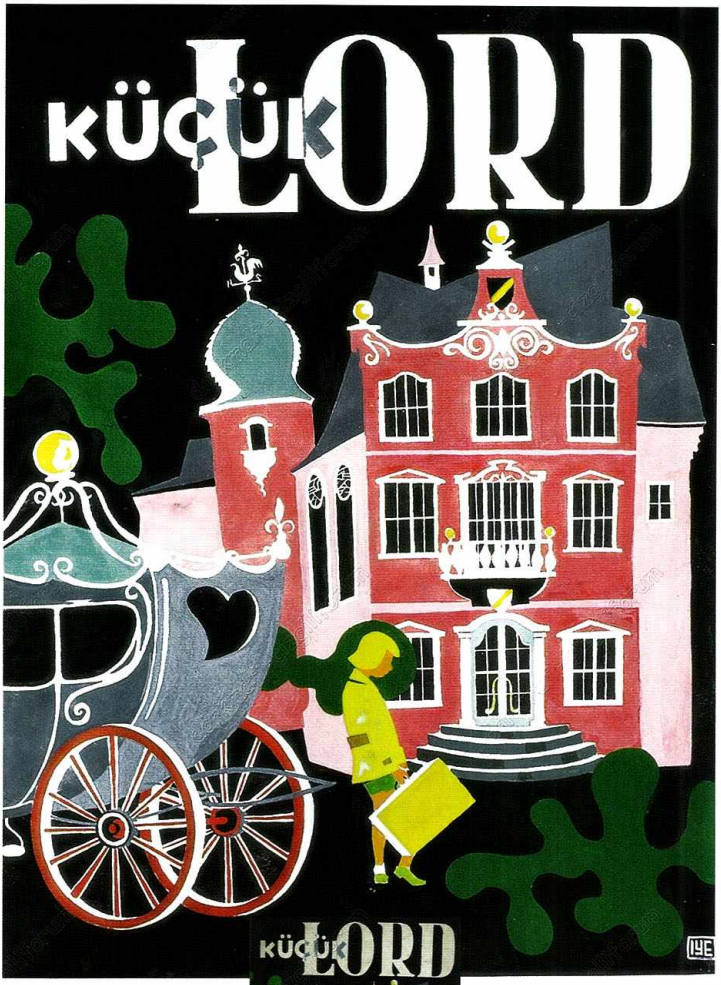
KÜÇÜK LORD
KÜÇÜK LORD

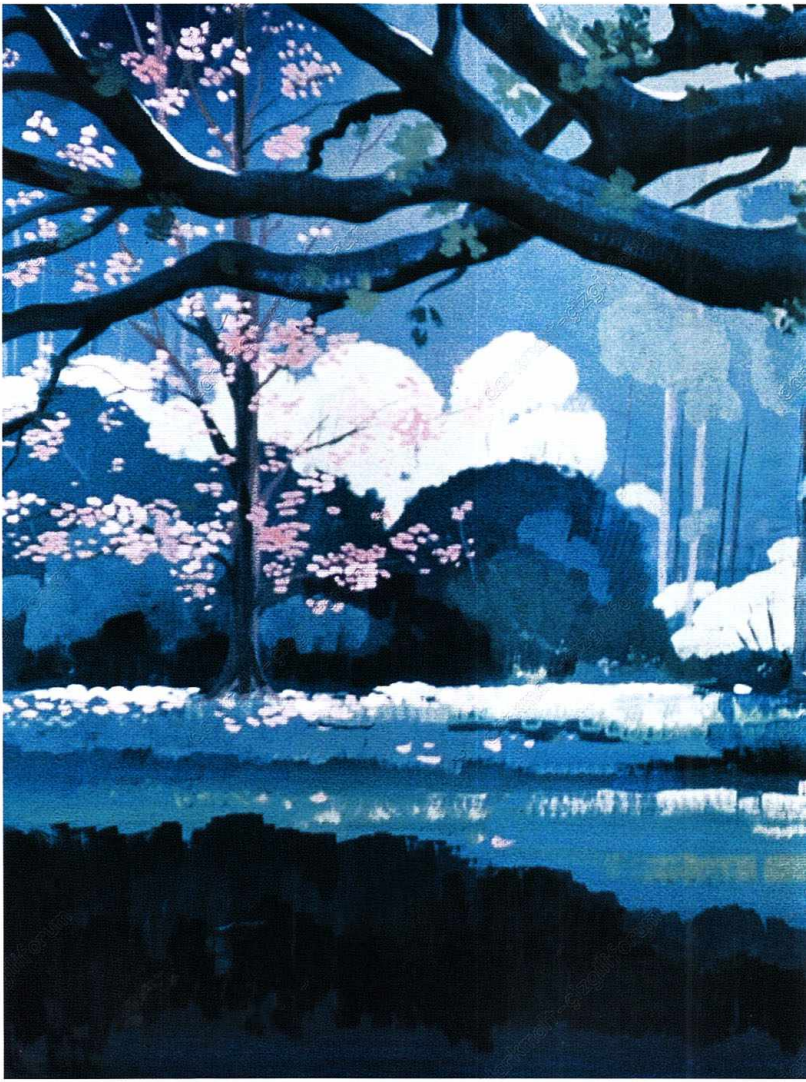

Bír gün
búyúyeceksín

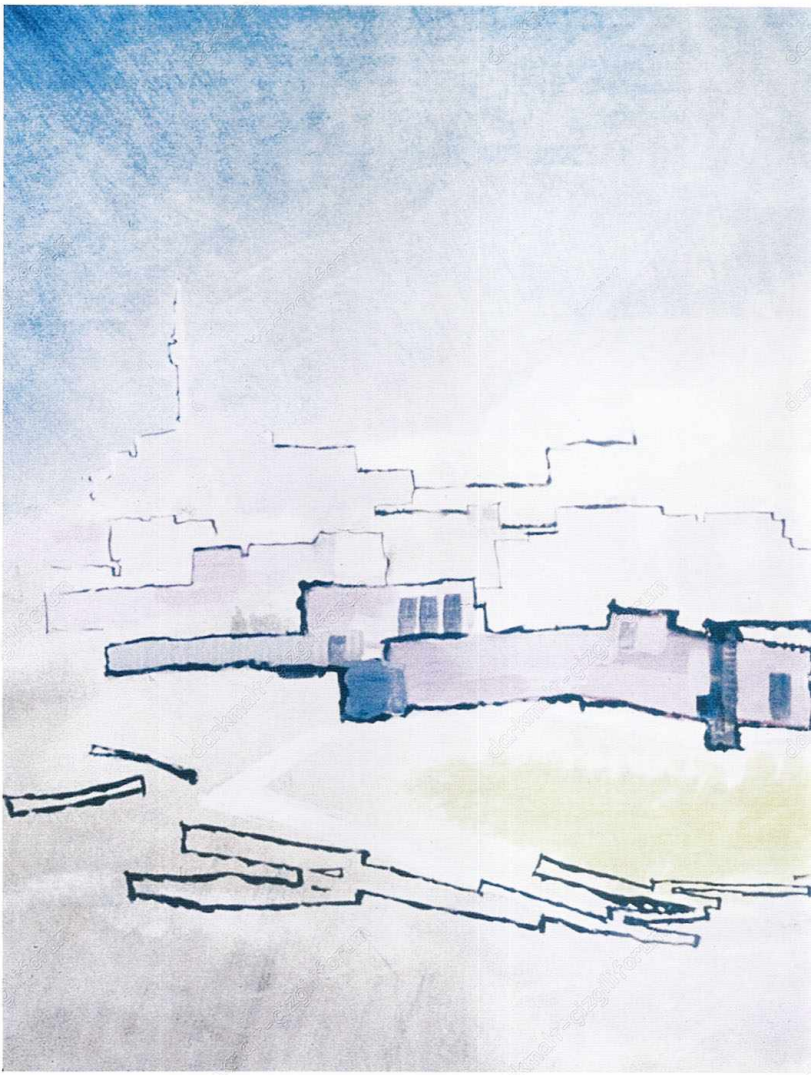

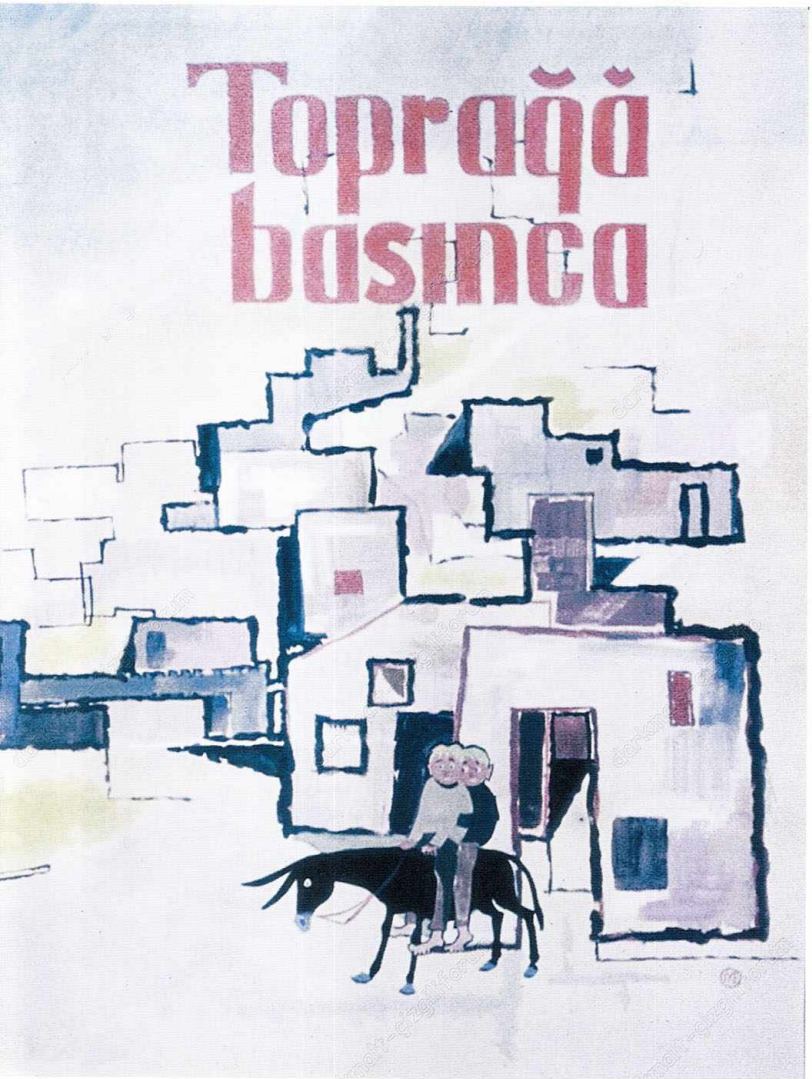
Toprağă
basınca

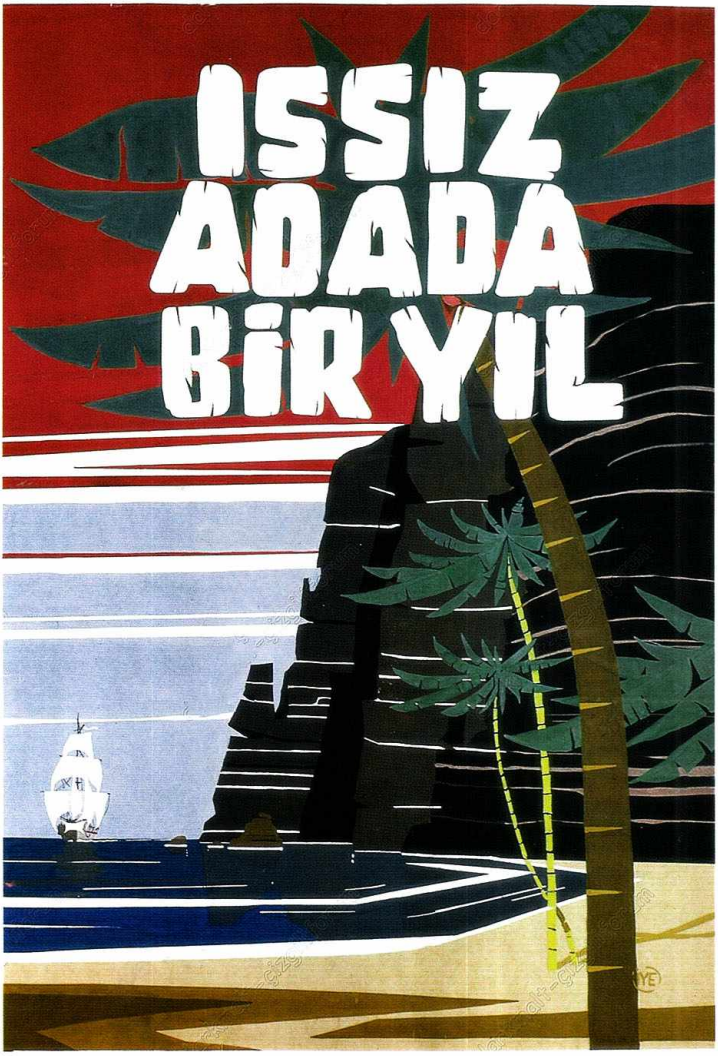
ISSIZ
ADADA
BİR YIL

ALLA'H
RAHATLIK
VERSİN
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI
Gökten
üç Elma
düştü
Eflatun Cem Güney
DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

Sergi: 9 Şubat - 3 Mart 2007

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık